ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

JARO/PODZIM 2017

www.cechoaustralan.com

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

MILOŠ ONDRÁŠEK 17. 7. 1929 – 17. 7. 2017

Barbaro, pokud se nás osobně biologický zákon netýká, bereme jej za nezměnitelný. Jakmile se ale do nás zatkne, přáli bychom si jej ovlivnit, uprosit. Nakonec marně, takový je řád světa. Miloš Ondrášek

Miloš Ondrášek stál u zrodu časopisu Čechoaustralan. Byl to on, kdo mne inspiroval založit krajanský list podobného charakteru, jako byl do té doby ničím nenahrazený Hlas domova, s kterým úzce spolupracoval od roku 1969 až do jeho ukončení v roce 1979. To se zdálo v počátku jako nemožný úkol, přesto mi tenkrát Miloš důvěrně napsal – „budu vaším parťákem na každém kroku". A skutečně – deset let vydávání Čechoaustralana nechybělo jeho znamenité psaní ani v jediném čísle časopisu. Za jeho současnou prestiž vděčím i Milošově víře v tento moderní („exilový - polistopadový") časopis a jeho vytrvalé podpoře.

S tou jsem našla v Miloši Ondráškovi rovněž vzácného přítele, se kterým jsem si velmi rozuměla, přes veškeré rozdíly jsme byli na stejné notě, nejen písemně. Setkávali jsme se jak v Melbourne, tak při návštěvách České republiky. V Praze jsme se vídali na tradičním místě kavárenské terasy plné červených muškátů, v Celetné ulici, kde jsem kdysi studovala novinařinu. Připadalo mi to jako plynulé pokračování čerpání moudrostí a poznatků, jichž byl Miloš nepřeberná studnice. Fascinovaně jsem zírala na jeho knihovnu v melbournském Box Hillu, přeplněnou od podlahy ke stropu po celé šíři pracovny svazky, které přečetl a prostudoval. Byl nesmírně vzdělaný, jeho znalosti byly obdivuhodné, nepřestával je rozšiřovat do svého posledního vdechu. Svojí hloubavostí a světovým názorem mi připomínal mého tátu. Jeho články byly brilantní – poctivé, precizní, věcné a poetické zároveň. Odbornou tematiku publikoval v češtině, angličtině a němčině, přednášel v Austrálii, Irsku, USA, Kanadě a Japonsku. Po roce 1989 psal do pražských časopisů, vyšly mu knížky Mezi třemi oceány a Zvěrolékař bez hranic.

Občas jsem mu poslala emailem fota ze svého putování po staré domovině. Okamžitě odpověděl nejen s přesným udáním místa, kde jsem se právě nacházela, ale i s podrobným výkladem tamního erbu a jeho historie. Byl pravým epitomem Čechoaustralana. Miloval obě země stejnou silou – i když každou z jiných důvodů. Ještě více byl humanistou – ctil svobodu a demokracii a celý život byl nesmiřitelný k totalitám, zejména té fašistické a komunistické, které obě poznal na vlastní kůži. Měla jsem ráda jeho suchý, místy sarkastický humor, který někdy používal jako zbraň proti lidské hlouposti a omezenosti.

Odtud a Odjinud byla rubrika, kterou léta podepisoval IP – počáteční písmena jmen jeho dětí Ivany a Petra. Byl dedikovaný svým přátelům, myslím, že se mu líbily hezké a chytré ženy, nejdůležitější roli hrála jeho Zuzanka, věrná rádkyně a souputnice neuvěřitelným životem, jehož střípky se mi podařilo sesbírat během posledních deseti let. Krátký zlomek vzorně naplněných 88 roků.

Jednou, tak před sedmi lety, jsem mu řekla, - máme stejnou tu sedmnáctku (v datu narození) a rozumíme si, protože já jsem štír a vy rak. Na to jen mávl rukou, že na tyhle bajky moc nevěří. Ale pak si mne vzal stranou a zapřisáhl mne – tady máte můj epilog, který smíte vydat až…

Z MÉHO ŽIVOTA – EPILOG

Otec čekal dceru, měl nachystané náušnice, narodili se dva kluci, byli pokřtění Luboš a Miloš. V mém rodném listě je u jména matky uvedeno náboženství mojžíšské, otec - římský katolík. S bratrem jsme vyrůstali v jedné kultuře, ale ve dvou tradicích, mělo to výhody. Matka s námi mluvila německy, i když se otec, vlastenec a záložní důstojník čs. armády, mračil. V prosinci jsme vždy dostali dárky třikrát, nejprve na Svátek světel, Chanuka, od židovských příbuzných, jejich jména jsou vypsána na stěnách pražské Pinkasovy synagogy spolu s dalšími téměř osmdesáti tisíci vyvražděnými českými a moravskými Židy, a pak na Mikuláše a pod vánočním stromečkem v souladu s otcovým křesťanstvím.

Když republiku zabrali Němci, český úřad nám našil na kabát žlutou Davidovu hvězdu a v tercii brněnského reálného gymnázia jsme dostali vysvědčení s doložkou, že z rasových důvodů nesmíme navštěvovat žádnou školu, ani učňovskou. Nesměli jsme jezdit tramvají a vlakem, nesměli jsme do parků a na sportovní hřiště, nesměli jsme chodit do kina a do divadla, nesměli jsme mít ani psa ani kanárka. Až na jednoho se k nám kamarádi a spolužáci obrátili zády. Když projel Brnem Hitler, otec se neskrčil, po válce pak vítal ve vojenské uniformě plné válečných vyznamenání na brněnské radnici prezidenta Beneše. Roku 2002, 2008 a 2010 vyšly v Praze tři publikace, které vypisují, jak jsme s bratrem, stále spolu, prokličkovali genocidou, takže se již zde nemusím zdržovat. Náš dvojjediný Hospodin nad námi držel ruku. Když jsme v červnu 1948 maturovali, ředitel gymnasia byl vyzván poúnorovými úderníky, aby nás k maturitě nepřipustil. Nevyhověl. Bratr i já jsme zapsali Vysokou školu veterinární v Brně a již na podzim 1948 jsme byli z prvního ročníku „vydemokratizováni". Dosud nevím proč. Po odvolání jsme se vrátili na školu, a když jsme měli v roce 1953 všechny zkoušky za sebou, další sekerníci se obrátili na rektora, aby nám neudělil absolventské diplomy vzhledem k našemu židovskému původu. Opět jsme tak tak vyklouzli.

Čtrnáct let jsem působil ve veterinární službě v nejsevernějších Čechách, oženil jsem se, narodily se nám dvě děti, přeložení k Brnu z kádrových důvodů nebylo možné. Zajímal jsem se o tropickou veterinární medicínu, požádal jsem o místo veterináře v zoologické zahradě, hyenám a hroznýšům jsem nevyhovoval. V roce 1967 jsem odjel s rodinou do Tanzanie ve Východní Africe, kde jsem téměř tři roky působil ve funkci tzv. Regional Veterinary Officer. Austrálie mi nabídla zaměstnání v mém povolání, nastoupil jsem tam v polovině roku 1969, to mi bylo rovných čtyřicet let. Na exil není nikdy pozdě, jen opatrní a slabí se obávají velkého svobodného světa. Československý soud mne in absentia odsoudil k tříletému trestu na svobodě pro nezákonné opuštění republiky a můj židovský původ se v rozsudku objevil jako přitěžující okolnost. „Australian Bureau for Animal Health" mne zaměstnávalo po 26 let až do důchodu. Půjčilo mne úřadu pro pomoc rozvojovým zemím na ostrov Papua Nová Guinea a později, opět na dva roky jihoafrické Botswaně a na kratší expertízu ve Vietnamu.

Nezpychl jsem, i když se mi dostalo několikerých poct. Od učitele hudby, z hostince, od prezidenta, od slona i od klokana, od psů. Na dovolené v Jeseníkách v šedesátých letech jsem potkal profesora, který mne jako mimořádného posluchače učil na brněnské konzervatoři a svému společníkovi mne představil: „Toto je flétnista, který také umí léčit zvířata". Z jedné hospody mne volali k okamžité intervenci, že z kuchyňské výlevky leze krokodýl. Byl to roztomilý mlok, vzal jsem ho ve sklenici od hořčice ukázat dětem, hospodská mne chválila pro nebojácnost. Neměl jsem čas tuto poctu vychutnat ani s nabídnutou štamprlí rumu, volali mne k praseti, že jej přeřízla cirkulárka. Byla bez spodního krytu, vběhnutému čuníkovi se elegantně podepsala na hřbetu podél páteře. Záhumenkář se radoval, že nemusí odevzdávat krupon a sádlo.

Když v okolí mého českého působiště projížděl cirkus, principál mne volal ke slonu se zánětlivou nohou. Dostal jsem volňáska na gala představení pro celou rodinu, seděli jsme v lóži, a když na manéži defilovali sloni, můj pacient se sám od sebe před naší lóží zastavil, poznal mne, zatroubil, zamával chobotem a hluboce se uklonil. Co více si může zvěrolékař přát? Na Kalahari měl farmu botswanský prezident a občas se tam jezdil potěšit, měl velké stádo skotu. Jednou mne pozval na oběd, vařila paní prezidentová, po jídle mne prezident vzal za ruku, tak Afričané projevují přátelství, a prováděl mne kolem svých krav, jalovic, telat a býků. Řekl mi doslova: „You are the bishop among all veterinarians working in Botswana". V Austrálii jezdím rád na hory, máme tam kus blahovičníkového lesa a chalupu, je to více než tisíc metrů nad mořem a blíže k nebi. Klokani mne tam mají rádi, jeden se jednou proti mně postavil na zadní nohy a přední mi dal na ramena. Děkoval mi, že je neruším? Také naši psi, boxer, jezevčíci, foxteriéři a naposledy bretaňští španěli projevovali svoji lásku a vděčnost, dovedou to svou řečí dobře vyjádřit, když ale uviděli v mé ruce štípačky na drápy, schovali se pod stolem. Na rozdíl od lidí nikdy nelžou.

Jak tábornicky zaseknutá sekera se mne drží skautský slib složený před sedmdesáti lety. Když se přebrodím přes řeku Styx, věřím, že propůjčené klíče, jak učí judaismus, otevřou Devět bran, ta poslední vede ke spasení. Jistota tkví jinde, mám pokračovatele, dceru, syna a vnučku, prožívají naplněný, smysluplný a šťastný život.

Generální konzulát České republiky:
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

ODKAZ

Barbara Semenov

Resslovou ulicí v Praze zní národní hymna, kterou ono horké poledne 18. června 2017 prožívá pár jedinců o něco silněji než ostatní z davu zúčastněných. Jsem jedna z nich. I mně vlhnou oči, když putují pohledem od okénka s rozstřílenou zdí krypty pravoslavného chrámu svatých Cyrila a Metoděje nahoru k mému vikýři na Karlově náměstí. Ano, tady je můj domov, tady žiju, když nejsem v Austrálii, tady za rohem nosím prádlo na mandl, tady chodím na tramvaj, cvičit do posilovny, nakupovat do Billy,... Tady pobývám v slunečném létě pohodového života bez války a smrti. Před 75 lety to tu ovšem vypadalo jinak… Dnes tu defilují představitelé současné vlády pravděpodobně bez valné šance přerůst svůj stín, natož pak nesmrtelnost těch, které si tu v okázalé pietě připomínáme. Jozef Gabčík, Jan Kubiš, Adolf Opálka, Josef Bublík, Josef Valčík, Jaroslav Švarc a Jan Hrubý. Sedm statečných, nepřežil žádný.

Příběh velké tragédie stále provokuje a poutá pozornost i po 75 letech po celém světě. O operaci Anthropoid byly napsány stovky článků a desítky knih, natočena byla řada hraných a dokumentárních filmů a vysloveno mnoho obdivných slov i odsudků a mýtů. S určitostí se jednalo o vojenskou operaci, která patří k největším počinům evropského hnutí odporu vůči hitlerovskému nacismu. Autor plánů na likvidaci českého národa a architekt holocaustu Reinhard Heydrich byl nejvýše postaveným nacistou, kterého stihl trest ještě během války. Za Anthropoid ovšem zaplatil domácí odboj i mnoho zcela nevinných lidí, jako například obyvatelé Lidic, cenu nejvyšší. Je však nutno připomínat, že nacisté páchali stejně hrůzné a početné msty v Polsku, na Ukrajině, v Itálii či Francii za často mnohem méně významné akce tamních odbojářů a v plánech na zotročení a postupnou likvidaci českého národa by je nezastavila ani jeho případná pasivita.

Většina z nás nezažila toto tragické období, je těžké si je představit, zvláště pak nové mladé generace často ani neví, o čem je řeč. Letos v červnu bylo potěšující vidět, že se lidé znovu zajímají o tuto již vzdálenou historii, piety se zúčastnily celé rodiny s dětmi, na Karlově náměstí kolem panelů exhibice zobrazující operaci Anthropoid bylo stále rušno.

Pro turisty je Národní památník hrdinů heydrichiády dnes samozřejmým poutním místem, ve světě znovu ožili naši hrdinové díky zdařilému koprodukčnímu filmu režiséra Seana Ellise z minulého roku. S neuvěřením jsem sledovala sílu komerční kinematografie, která dokázala do příběhu, v Austrálii či ve Spojených státech obecně neznámému, vtáhnout nové generace. S trochu útrpným úsměvem jsem četla jakýsi recenzní příspěvek Australana na sociální síti, že se divák bude hryzat napětím do poslední minuty filmu, jak to vše asi dopadne. To my víme bohužel už hodně dávno.

Pro mnohé Čechy zůstává nezapomenutelný hraný černobílý Sequensův snímek „Atentát“ z roku 1964, dodnes považovaný filmovými pamětníky za nepřekonatelný svou působivostí a špičkovými hereckými výkony. Oba dva filmy se mi pokaždé, když míjím katedrální chrám, promítají v hlavě a spolu s jímavým „Vyšším principem“ dokreslují obraz doby, která se nesmí nikdy vrátit, stejně tak jako žádná jiná totalita a zabíjení nevinných.

Kolik z nás pomyslí na odkaz nejen těchto sedmi statečných, nejen oněch devadesáti osmi parašutistů, z nichž každý druhý přišel o život, ale taky mnoha neznámých civilistů, lidí jak ty a já, kteří považovali za naprosto nezbytné a nevyhnutelné obětovat v dané chvíli svůj život? To je něco z naší současné perspektivy zcela nepředstavitelné…

Naproti kostelu v Resslově ulici svítí zelenkavou barvou dům číslo 7 s Krčmou u parašutistů. Místní štamgasti a kolemjdoucí si zřídka kdy všimnou nedávno odhalené pamětní desky vedle domovních dveří. Je jedna z mnoha připomínajících Pražany, kteří ukrývali nebo poskytovali pomoc autorům bezprecedentního odbojového činu. I oni zaplatili za svoji statečnost smrtí. Mezi nimi byli mladí manželé, lékaři Jiří a Žofie Jesenští. Jejich tragický osud je jen jeden z tisíců podobných příběhů neznámých vlastenců, kteří museli předčasně opustit náš svět.

Fotografie z piety na titulní i poslední straně - Barbara Semenov

MUDr. Jiří Jesenský se narodil 27. září 1905 v Praze. Po studiu na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy vykonával zubní praxi ve své ordinaci na Palackého nábřeží č. 20. Byl členem šermířského svazu, ve fleretu dokonce získal titul mistra Čech a Moravy. V roce 1939 byl nominován do reprezentačního týmu v kategorii šermu na mistrovství v italském Meranu, které se mělo konat začátkem září 1939. Byl římskokatolického vyznání, stejně jako jeho žena Žofie, rozená Vojtová. Ta se narodila v Brně 21. dubna 1903. Vystudovaná doktorka medicíny zastávala profesi zubní asistentky.
Jako poslední bydliště manželů je uváděna Resslova ulice č. 7 v Praze 2. Do tohoto domu se přistěhovali 2. června roku 1942. Při nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora v září 1941 si Jiří Jesenský povzdychl: „Budu to mít špatné, porazil jsem ho v šermu na berlínské olympiádě a on mně to oplatí.“ Stalo se tak téměř o rok a necelý měsíc později, i když ne přímo z rukou Heydricha. Po příchodu parašutistů ze skupiny Anthropoid do Prahy v lednu 1942 se kolem nich rozvinula rozsáhlá síť, do které se zapojili i manželé Jesenští. Jiří Jesenský se seznámil s Jozefem Gabčíkem a Josefem Valčíkem prostřednictvím dobrovolné sestry Československého červeného kříže Anežky Zajíčkové v dubnu 1942. Jeho pomoc nespočívala jen v materiální podpoře. Jiří Jesenský jako majitel osobního automobilu s parašutisty jezdíval po Praze a okolí. Několikrát s nimi zavítal do Štěchovic a Jílového. V jejich podpoře pokračoval i potom, co se parašutisté ukryli v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici. V pondělí 22. června 1942 se Jiří naposledy viděl se svým otcem. Po společné cestě trolejbusem se loučili a Jiří otci napověděl, že jej čeká zatčení.
To se opravdu stalo. Jiří byl zatčen ve své ordinaci během dne. Večer jeho manželka Žofie. Do vazby byli příslušníky gestapa předáni ve 20 hodin.
Jiří Jesenský byl vyslýchán kriminálním asistentem Oskarem Fleischerem. Žofie vyšetřovatelem gestapa Gerslem. Oba byli z III. oddělení gestapa.
Do podpory parašutistů Jiří zapojil i svého bratra Jana, docenta Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Z toho důvodu jej začal více navštěvovat. Aby častější návštěvy nebyly nápadné, brával si s sebou otisky zubních protéz pro případ zdůvodnění účelu návštěvy. Záhy po zatčení Jiřího se gestapo dozvědělo i o odbojové činnosti bratra Jana a zatklo ho 24. června 1942. Jeho manželku Alžbětu o týden později. Zatčení se vyhnuli jen rodiče obou synů, František a Milada. Stalo se tak jen díky mlčenlivosti synů, kteří na gestapu neprozradili, že by rodiče o spolupráci s parašutisty něco věděli. Po převezení z vazební věznice v Praze do Malé pevnosti v Terezíně dostala Žofie Jesenská vězeňské číslo 20097. Z Terezína již následovala jen cesta do koncentračního tábora Mauthausen k exekuci na základě rozsudku stanného soudu z 29. září 1942. Po noci z 23. na 24. října, strávené za zdmi Mauthausenu, byla dopoledne v 10:12 zavražděna. Její muž Jiří v 16:08. Švagrová Alžběta byla zavražděna v 10:28, její muž Jan v 17:42. *(Mauthausen)*

- Takoví lidé žili jen před pár (sedmdesát pěti) lety v naší ulici. Násilně zmizelí, aniž by se dožili mého věku, aniž by se dožili svobody, míru, demokracie. Stav věcí tenkrát nepředstavitelný, dnes samozřejmý. Rozhlížím se v současném světě a přemýšlím, kolik z nás si uvědomuje, jak draze zaplacený odkaz nám zanechali protagonisté Anthropoidu - známí i neznámí – v boji za to, co dnes pokládáme za přirozené a (zdánlivě) dané…

Honorární generální konzulát České republiky:
JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

Co kdyby…?

Zdeněk Rich

Fiakr tažený hubeným koníkem neširokou ulicí dlážděnou kočičími hlavami vezl jediného pasažéra, profesora Johana Stoltze. Pan profesor nebyl dnes zrovna v té nejlepší náladě. Právě uplynulá noc nebyla z těch nejpříjemnějších, bohatá večeře u dvorního rady Stamitze s výtečnými dorty od samého Sachra a přemíra dobrého vína, koňaku a se sklenkou portu na dobrou noc rozbouřila páně profesorův citlivý žlučník, který se nyní neodbytně ozýval. Ani snídaně nebyla o mnoho příjemnější. Právě když pročítal ranní noviny, vyrušila ho služebná, že přišel učedník od kožešníka Nowaczka, že se pan šéf nechá laskavě poroučet a zda by pan profesor laskavě nezapravil účet za norkový kožich, který si paní profesorová od něho objednala.
I když plat pana profesora Stoltze, který byl ředitelem akademie výtvarných umění, nebyl právě malý, položka, kterou kožešník Nowaczek požadoval, se dosti neblaze projeví na profesorově bankovním kontu. Ani počasí, které bylo nevlídné, jaro toho roku 1908 obzvláště deštivé, se stabilně zataženou oblohou, nepřispívalo k náladě pana profesora. Konečně se fiakr s panem profesorem zastavil před vchodem do budovy akademie a sluha, kterého akademie zaměstnávala, oznámil panu profesorovi, že ostatní páni profesoři, členové přijímací komise, které pan profesor Stolz předsedal, jsou již přítomni a připraveni k výběru uchazečů o přijetí do prvního ročníku akademie. Sluha odebral klobouk a plášť páně profesorův a otevřel mu uctivě dveře do místnosti, kde již byli čtyři členové výběrové komise shromážděni.
Pan profesor Stoltz zaujal své tradiční místo v čele dlouhého a poměrně širokého stolu, na jehož vysoce leštěné ploše byly již připraveny jednotlivé desky s ukázkami žadatelů o přijetí do školy. Po levé straně od pana profesora Stoltze zaujal místo kulaťoučký prof. Robert Goldmann, s tváří jako měsíc v úplňku, duše to laskavá a štědrá, který strávil nejednu bezesnou noc představami, že odmítnutím adepta možná ochudil svět výtvarného umění o nějakého příštího Rubense nebo Goyu. Vedle něho seděl prof. Hans Wodiczka, a pokud by někdo hledal pravý opak profesora Goldmanna, byl by to právě on. Zatrpklý pan profesor Wodiczka se považoval za zneuznaného génia a mstil se celému světu za příkoří, že se mu nedostalo, podle jeho mínění, uznání, které si podle vlastního názoru více jak zasloužil. Lze se obávat, že i kdyby již zmíněný Rubens, nebo Goya přišli žádat o přijetí na akademii, stalo by se tak pouze přes jeho výslovný nesouhlas. Naproti nim seděla dosti nesourodá dvojice. Pokud byly povahové rysy již zmíněných pánů profesorů Goldmanna a Wodiczky v naprostém protikladu, potom to, co se vzhledu týče, nemohlo být lepším příkladem protikladu. Naproti Goldmannovi sedící vysoký a elegantní profesor Robert von Stahlring, bývalý gardový nadporučík, kterého bylo možno lépe si představit vzpřímeného v sedle bujného oře než jako pedagoga, jemuž byla svěřena výchova budoucí generace malířů, případně sochařů. Za přeměnu z gardového důstojníka na profesora akademie vděčil ne tak svému výtvarnému nadání, jako svému šlechtickému titulu, který podstatně zvýšil prestiž školy. Důvodem k této proměně byly nezaplacené dluhy navršené kolem karetního stolu a tím pádem propuštění z Císařské armády pro drobné podvody. Poslední z přísedících byl profesor Gustaf Stahl, muž, jehož znalosti výtvarného umění byly snad hlubší než znalosti ostatních členů výběrové komise, včetně samotného předsedy, profesora Stoltze.
Jeho rozhodnutí, zda zájemce o studium přijmout, či zda jeho žádost odmítnout, bylo založeno pouze a jedině na kvalitě předložených ukázek díla. Jeho odhad, jak nadějný je vývoj zájemce o studium v budoucnosti, byl obvykle neobyčejně přesný.
Výběr adeptů potom probíhal asi takto. Po prohlédnutí předložených ukázek žadatelů přišla na řadu volba, které se však předseda komise, profesor Stoltz nezúčastnil. Pokud paměť sahá, nebyla volba nikdy jednohlasná, a tak býval její výsledek, ať už kladný nebo záporný, obvykle 3:1. Pouze v případě, že byl poměr hlasů 2:2, bylo na předsedovi komise, aby svůj rozhodující hlas přidal na tu, či onu stranu. V tomto případě, o kterém se zmiňujeme, se tak stalo pouze při posuzování jednoho, jediného uchazeče o studium. Pan profesor Stoltz se dosti dlouho rozmýšlel nad předloženými kresbami a obrazy. Zdálo se mu, že v nich vidí jistý náznak talentu, který však spíše sliboval středně úspěšného architekta než méně úspěšného malíře. Výtečná paměť pana profesora Stoltze mu také připomněla, že stejný uchazeč o studium na akademii se o to pokoušel neúspěšně již v předcházejícím roce. Tehdy mu bylo vytknuto, že jeho malířský styl patří do již uplynulého století a bylo mu doporučeno, aby příště předložil ukázky poněkud modernějšího malířského stylu. Po delším rozmýšlení se pan profesor Stoltz chystal, že se přikloní na stranu, která byla pro přijetí, když se mu v tom okamžiku náhle prudce a bolestně ozval jeho neblahý, těžce pokoušený žlučník.
Jednou z povinností předsedy výběrové komise bylo potom informovat zájemce o studium, zda byli či nebyli do prvního ročníku akademií přijati. Nacházíme tedy pana profesora Stoltze v jeho kanceláři, kdy namáčí pero do nádobky s inkoustem a bere do ruky další papír s hlavičkou akademie a začíná psát: *Sehr geehrte Herr Schicklgruber, s politováním Vás musím informovat, že Vaše žádost…*

Tento autoportrét namaloval Hitler kolem roku 1910, kdy mu bylo 21 let. Akvarel Praha v mlze namaloval budoucí mega zločinec mezi rokem 1910 až 1920...

VOLBY 2017

- Hlasování se uskuteční v pátek 20. října odpoledne a v sobotu 21. října 2017 dopoledne

.

Státní volební komise dne 5. května 2017 určila losem Středočeský kraj jako kraj, kterému budou podřazeny všechny zvláštní volební okrsky mimo území ČR. Všichni voliči, kteří budou volit v zahraničí na zastupitelských úřadech, tak budou volit kandidáty ze Středočeského volebního kraje.

Hlasování je možné provést buď na Generálním konzulátu ČR v Sydney nebo na Velvyslanectví ČR v Canberře.

Při dlouhodobém pobytu v zahraničí umožňuje zákon zapsání do zvláštního seznamu voličů vedeného Generálním konzulátem ČR v Sydney nebo Velvyslanectvím ČR v Canberře těm voličům, kteří na jeden z těchto úřadů doručí písemnou žádost o zápis do zvláštního seznamu voličů (formulář žádosti a další informace zde), doloženou originálem, popřípadě ověřenou kopií dokladů potvrzujících totožnost žadatele, jeho státní občanství České republiky a bydliště v Austrálii, na Novém Zélandu nebo dalších zemích akreditace generálního konzulátu a velvyslanectví (Fiji, Tonga, Cookovy ostrovy, Vanuatu, Samoa, Šalamounovy ostrovy).

Žádost musí být doručena generálnímu konzulátu nebo velvyslanectví do 10. září 2017. V případě, že bude volič zapsán ve zvláštním seznamu voličů vedeném generálním konzulátem v Sydney nebo velvyslanectvím v Canberře, bude moci uplatnit své volební právo při volbách do Poslanecké sněmovny ve volební místnosti na úřadě, kde je zapsán (Sydney nebo Canberra).

V případě, že se volič zapsaný na zvláštním seznamu voličů Generálního konzulátu v Sydney nebo velvyslanectví v Canberře rozhodne volit v ČR, může příslušný úřad v Sydney nebo Canberře voliči vydat na základě jeho žádosti voličský průkaz, na který je potom oprávněn hlasovat v jakékoli volební místnosti, kde se konají volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, tj. i na území ČR nebo na jiném zastupitelském úřadě ČR v zahraničí.

Požádat o vydání voličského průkazu lze buď osobně do 18. října 2017 do 16.00 hodin, nebo podáním v listinné podobě opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo *v* elektronické podobě zaslané prostřednictvím datové schránky, doručeným nejpozději do 13. října 2017. Zažádat o voličský průkaz e-mailem opatřeným elektronickým podpisem není možné. Generální konzulát v Sydney ani velvyslanectví v Canberře nemůže voličský průkaz vydat dříve než 5. října 2017.

V případě zápisu do zvláštního seznamu voličů vedeného generálním konzulátem nebo velvyslanectvím bude tento volič automaticky vyškrtnut ze stálého seznamu voličů vedeného obecním úřadem, v jehož územním obvodu má místo trvalého pobytu. Pokud by tento volič potom v budoucnu chtěl volit na území České republiky (např. při volbě prezidenta republiky, která se budou konat v lednu 2018), bude nutné žádat o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů tam, kde je veden. Tento zastupitelský úřad voliči vydá o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů potvrzení a toto potvrzení je nutné odevzdat přede dnem voleb obecnímu úřadu, v jehož územním obvodu má volič místo trvalého pobytu, nebo v den voleb okrskové volební komisi, v jejímž obvodu má místo trvalého pobytu.

V případě krátkodobého pobytu v zahraničí je vhodnější volit při volbách do Poslanecké sněmovny v zahraničí na generálním konzulátě nebo velvyslanectví na voličský průkaz, který voliči vydá obecní úřad, v místě jeho trvalého pobytu, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán.

Požádat o vydání voličského průkazu u obecního úřadu, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů, tj. v místě svého trvalého pobytu, lze již nyní, a to osobně do 18. října 2017 do 16.00 hodin, nebo podáním doručeným do 13. října 2017 v listinné podobě opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo v elektronické podobě zaslané prostřednictvím datové schránky. Obecní úřad voličský průkaz vydá nejdříve 5. října 2017, předá jej osobně voliči nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s ověřeným popisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle, a to i do zahraničí; voličský průkaz lze zaslat na základě žádosti voliče i na adresu velvyslanectví, kde se volič rozhodl hlasovat. Voličský průkaz vydává jak obecní úřad, tak i zastupitelský úřad, záleží jen na tom, u jakého úřadu je volič zapsán v seznamu voličů.

S voličským průkazem lze při volbách do Poslanecké sněmovny hlasovat v jakémkoliv volebním okrsku na území České republiky nebo jakémkoliv zvláštním volebním okrsku v zahraničí.

Voličský průkaz opravňuje k zápisu do výpisu ze zvláštního seznamu voličů ve dnech voleb v jakémkoli volebním okrsku na území ČR nebo ve zvláštním volebním okrsku vytvořeném při zastupitelském nebo konzulárním úřadě ČR.

Voličem je občan České republiky, který alespoň 21. 10. 2017 dosáhl věku nejméně 18 let. Volič po příchodu do volební místnosti prokáže svou totožnost a státní občanství ČR platným občanským průkazem ČR nebo cestovním, diplomatickým nebo služebním pasem ČR, příp. cestovním průkazem ČR. Po záznamu ve výpisu ze zvláštního seznamu voličů obdrží od volební komise prázdnou úřední obálku a sadu hlasovacích lístků.

Neprokáže-li volič svou totožnost a státní občanství České republiky, nebude mu hlasování umožněno. Volič, který se dostavil do volební místnosti s voličským průkazem, je povinen tento průkaz odevzdat volební komisi.

Každý volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné. S voličem, který nemůže sám upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu anebo nemůže číst nebo psát, může být v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků přítomen jiný volič, nikoliv však člen zvláštní okrskové volební komise, a hlasovací lístek za něho upravit, vložit do úřední obálky, popřípadě i úřední obálku vložit do volební schránky. Mimo území České republiky nelze hlasovat do přenosné volební schránky. Hlasování na honorárních konzulárních úřadech (Melbourne, Hobart, Perth, Brisbane, Queenstown, Auckland) ovněž není ze zákona možné.

Kam za kulturou v Česku?
http://vstupenky.ticket-art.cz

Rekapitulace termínů:

v současnosti	Možnost podávání žádostí o zapsání do zvláštního seznamu voličů GK nebo Velvyslanectví
10. září 2017	Konec přijímání žádostí o zapsání do zvláštního seznamu voličů GK nebo Velvyslanectví
5. října 2017	Počátek lhůty, kdy může GK nebo Velvyslanectví vydat voličský průkaz pro provedení volby v ČR nebo jinde
18. října 2017	Konec přijímání žádostí o vydání voličského průkazu (osobní podání)

V případě dalších dotazů kontaktuje prosím Generální konzulát ČR (GK) v Sydney (sydney@embassy.mzv.cz nebo Velvyslanectví ČR v Canberře (canberra@embassy.mzv.cz).

KAREL KRYL

Veronika Boušová

Do prosince 1989 jsem znala Karla Kryla jen podle hlasu z ilegálních nahrávek. Poté jsem ho potkávala v centru Prahy. Ač nebyl v davu vidět, jeho charisma zářilo už zdálky. Nestranný a komplexní obrázek o jeho životě jsem získala až díky biografické knize "...akorát, že mi zabili tátu". Autor VOJTĚCH KLIMT pečuje o Krylův odkaz dodnes a je mi potěšením, že ho mohu představit čtenářům Čechoaustralana.

Jak jste se s Karlem Krylem seznámil?
Poznali jsme se až tři a půl roku před jeho smrtí. Karla jsem začal poslouchat z vypůjčených kazet někdy ve druhé polovině 80. let, když mi bylo asi patnáct. Po listopadu 1989 jsem se ale nedostal na žádný jeho koncert, byl o něj strašný boj. Pak založil Karlův přítel Martin Štumpf Klub Karla Kryla, a začali vydávat tištěný časopis „Ječmínek“. Protože jsem byl v té době hodně kritický, jednou jsem jim to v dopise zkritizoval a od Martina Štumpfa mi přišel lístek ve smyslu: konečně někdo napsal také něco věcného a kritického. A pozval mě na schůzi klubu, kde byl i Kryl.

Pořád ten klub funguje?
Postupně, jak Karel přestával být kvůli svým názorům populární, odpadávali i ti lidé, kteří pro klub chtěli něco dělat. Posledních nevím kolik let jsem v klubu zbyl jako jediný, kdo se snaží něco podnikat. V současnosti i spravuji facebookovou stránku „Kklub“.

Poslední aktualizované vydání vaší životopisné knihy o Karlu Krylovi „...akorát, že mi zabili tátu“ vyšlo v nakladatelství Galén v roce 2010. Narazil jste od té doby na další dosud nezveřejněné informace?
Něco jsem nashromáždil, ale nevím, jestli bude možnost knihu ještě znovu rozšířit. Zabýval jsem se například Karlovým rodokmenem. Dostal jsem se do začátku 19. století a zjistil jsem, že měl zčásti polské kořeny. Jedna z jeho prababiček byla zřejmě Polka, narodila se v Bílsko-Bělé. Z jiné větve měl zase německé kořeny. A také jsem zjistil, že vlastně neměl české, protože ty další byly moravské a slezské. Zdá, se že měl nula české krve.

S Poláky hodně sympatizoval. Písní Organy w Oliwie reagoval bezprostředně na události v Gdaňsku v roce 1970. To byla vlastně podobná situace, jako když přišel po 21. srpnu 1968 s Bratříčkem.
Karel ale zřejmě netušil, že tam ty kořeny má. Naopak vždycky říkal, že měl babičku Rakušanku, a na takovou informaci jsem při hledání v matrikách nenarazil, i když z matrik se nedá úplně přesně odvodit národnost. Ale zabývám se i jeho rodinou z hlediska historie knihtisku. Kroměřížská tiskárna Karel Kryl (předtím Kryl a Scotti) byla mezi třemi nejváženějšími tiskárnami v republice. Za první republiky bývaly mezi tiskárnami soutěže a Krylovi-Scottiové získali během čtvrtstoletí nejvíce cen ze všech srovnatelných podniků.

Vyprávěl vám něco o tiskárně?
Bohužel ne, a on o některých věcech ani mluvit nechtěl.

Rozumím. Vyjádřil se kdysi v tom smyslu, že se stal dospělým chlapem v pěti letech, když stál v Kroměříži na ulici, táta ho držel za ruku a dívali se, jak jim dělnická třída rozbíjí tiskárnu.
Jeho mlčenlivost se netýkala jen osobních prožitků. Měl ale třeba hodně charitativních aktivit, o kterých nikdo nevěděl a už se ani nedozví. Karel si to nechával pro sebe. Vždycky, když čtu, jak nějaká celebrita udělala něco pro charitu a vidím, jak to pak mediálně prodává… V tom byl Kryl přesný opak. Nejen, že se tím nechlubil, pokud tedy nechtěl udělat reklamu nějaké té instituci, ale naopak ho rozčilovalo o tom mluvit. Nicméně jeho vyjádření ke spoustě věcí se dají dohledat.

S těmi jeho kořeny je to docela paradox. Jeho písničky byly přece překládány do polštiny a pár i do němčiny.
Myslím, že do němčiny toho nebylo přeloženo o mnoho méně než do polštiny. Tedy za Karlova života. Akorát to bohužel neměl moc kde uplatnit. Němci o ty písničky nestáli, protože sice rozuměli překladu, ale nerozuměli pořádně obsahu. Žili v úplně jiném světě. Po Karlově smrti vznikla řada dalších polských překladů. Ale těch písniček v polštině zase tolik nezpíval.

Několikrát jsem od něj slyšela, že má v Austrálii pozemek. Nevíte o tom něco víc?
V Austrálii byl dvakrát na turné, v roce 1983 a 1986. Zřejmě někdo z těch kamarádů, které si tam našel, mu nějaký pozemek věnoval. Ale nevím kde. Karel se zmínil, že se mu tam přemnožili hadi. To je asi jediné, co o tom řekl.

Měl k Austrálii nějaký bližší vztah? Čechoaustralan a muzikant Petr Puk vydal čtyři Krylovi písně na EP Ocelárna, George Simak vydal desku Dopisy (přes Krylův nesouhlas ji vydal i v Československu) v roce 1992. CD Australské momentky vyšlo po Krylově smrti z australských nahrávek George Simaka…
Myslím, že pro něj bylo poměrně nesnadné najít v zahraničí publikum. V Německu to nebyla žádná sláva ani ze strany českých exulantů, protože ti se hlavně snažili, aby se nějak uživili. Zjistil jsem třeba, že spousta těch lidí, kteří mu byli blízcí, neprožívalo exil takovým způsobem jako Karel. Asi pro něj nebylo úplně jednoduché tam existovat. I když se tam naučil žít, pořád cítil, že patří jinam.

To je u písničkáře jeho formátu asi pochopitelné. Potřeboval tvořit pro svoje publikum, cítit odezvu. Jak řekl, „čeština je jedinou vlastí člověka, který ji jednou poznal.“
No a v Německu měl publikum velmi malé, proto se snažil jezdit, kde mohl, aby oslovil další a rozšířil možnost koncertovat. Byl ochotný jezdit do Ameriky, Kanady a do Austrálie. Jenže v Kanadě a Americe se ho pak už trochu nasytili.
O prvním turné se hodně psalo, dohledával jsem ty reakce v kanadských časopisech. Přišly na něj stovky lidí, mělo to obrovský ohlas. Pak tam jezdil tak každé tři čtyři roky, někdy i dva roky po sobě, a to už pak dělal koncert třeba jen pro deset diváků. Když vyjel do Austrálie, chodilo na něj opravdu hodně lidí a asi to publikum bylo i vnímavější. On samozřejmě nevěděl, že v Československu dojde k politickému obratu, to tehdy nevěděl nikdo. Myslím, že bral Austrálii jako možnost, kde se později, na důchod, usadit. Pokud ho to ještě někam táhlo, tak nejvíc asi tam.

Po listopadu 1989 ale už do Austrálie nevyjel.
To bylo právě paradoxní. Když se to zlomilo, najednou vůbec neměl čas a ani myšlenky někam cestovat, protože v Československu se dělo tolik věcí… Bytostně cítil potřebu a povinnost tu být. Zájezdy za moře pro něj už nebyla priorita. Ale i tady mu publikum začalo po nějaké době řídnout. Těsně před smrtí si opět vyjednal turné v Americe a doufal, že tam najde zase to publikum, o kterém si pamatoval, že bylo o něco vnímavější než lidé tady u nás. Tady se na něj ke konci chodilo už jen kvůli starým písničkám. Jeho nové věci jsme moc nechápali a spousta lidí o ně ani nestála.

Přišla mi zvláštní ta změna polohy. Byl výsostný poeta a mistr vtipu, postaveného na jazykových hříčkách. Pak to najednou překlopil do buřičsky provokativního sarkasmu.
Pro nás to nebylo tak očividné, ale Karel poznal, co se v politice a ve společnosti děje. Co je špatně a kam to směřuje. Zpočátku z toho byl smutný, pak ho to začalo rozčilovat a nakonec začal být tvrdší. Už ty věci přestal říkat napůl. Když si ale přečtete jeho názory z té doby, není to nic extra jízlivého. Mluvil o těch tématech tak, jak je viděl. Nijak to neobaloval. Z některých politiků měl hodně špatný pocit, takže jim to vracel v textech. Všem to stejně bylo jedno. Až dnes jsou s ním zase všichni na jedné lodi. Jenže Kryl vystihoval směr vývoje a dnes by byl už zase mnohem dál, někde úplně jinde. Bohužel, nevíme kde. Řešil by jiné věci, než současná společnost řeší a o kterých si myslí, že to je to nejdůležitější, co se děje.

S oblibou se dnes říká, že byl vizionář.
Na tom si tak trochu zakládal a objevily se kolem toho i nějaké legendy. Když si ale přečtete ta jeho téměř 30 let stará vyjádření, poznáte, že nepotřeboval svou předvídavost přibarvovat. To, co Karel s jistotou věděl, zjistili ostatní třeba o 10 let později. Někteří to nezjistí nikdy. Měl skvělou intuici a poznal zárodek budoucího problému. Třeba nepotrestané komunistické zločiny. Měly se vyšetřit a měly se z toho vyvodit nějaké závěry. Ano, pár lidí šlo sedět, ale to bylo všechno. Dnes to zajímá pár historiků. Kryl nečekal, že se těch 40 let hodí za hlavu a jede se dál, jako by se nic nestalo. Hodně to poškodilo morálku. Odpuštění tolika zločinů udělá s morálkou národa dost. Veřejnost to vidí teď a o Krylovi řekne, že byl vizionář. U něj to ale byla věc intuice a to, že bedlivě sledoval veškeré dění. Četl denně několikery noviny, poslouchal rozhlas. Byl to pro něj obrovský stres a ke konci už ani nedokázal odpočívat.

Možná za tou starostí o věci veřejné stojí i zážitky z dětství, kdy se z něj kvůli změně režimu stal nepřítel lidu. Spolužák ho skopal, protože nevstoupil do Pionýra, a tak dále. Chtěl před stejným traumatem ochránit ostatní a málokdo mu nenaslouchal. Muselo to pro něj být hrozně náročné.
Bylo. Vypnout a psát dokázal jen na Kanárských ostrovech, kam jezdil každý rok na měsíční pobyt. Poslední dva roky před smrtí si nedopřál ani tuhle dovolenou, která pro něj byla velice důležitá. Myslím, že i to ho asi zabilo. Navíc věci veřejné prožíval mnohem víc, než je běžné. Takoví lidé, kterým o ně jde a nejsou povrchní, nějak vymírají.

V dnešní mediální džungli je asi sledování a neustále analyzování všeho psychická sebevražda.
Člověk by to nejdůležitější sledovat měl, ale neměl by se nechat stresovat, což často nejde. Mě například rozčiluje relativizování zásluh. Například, když se relativizuje třeba atentát na Heydricha a mluví se o tom, že to bylo zbytečné a stálo to jen spoustu krve. Nacisté a komunisté nás naučili nevážit si hrdinů a rýpat se v tom, že jsme vlastně zbabělci a udavači. Na facebookové stránce s názvem

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

Foto - František Šimeček: Karel Kryl v roce 1991, vlevo Vojtěch Klimt

„Skutečná elita národa“ se snažím představovat tisíce lidí, kteří byli stateční nebo charakterní. Nejen, že s těmi režimy nespolupracovali, ale šli proti nim a většinou na to doplatili. Tihle lidé, ta elita, byli vyvražďováni, nebo skončili v exilu. Přišli jsme o ně, ale podle mne se budou rodit noví. Není pravda, že bychom byli národ udavačů a zbabělců. Narazil jsem na to, že se po atentátu na Heydricha veřejně prezentovalo, že Češi udávají o sto šest a gestapo nestačí ta udání zpracovávat. Přitom se dochovaly tajné neoficiální zprávy pro Hitlera, že lidé nechtějí udávat, protože se třeba i bojí, že kdyby přišli na gestapo a něco přiznali, budou perzekvováni za to, že to neřekli dřív. Těch udání opravdu tolik nebylo. Je to propaganda, která se rozšířila. Lidi se nad některými manipulativními technikami vůbec nezamýšlejí.

Zaslechla jsem názor, že se význam exulantů často podceňuje, například ve srovnání se zásluhami Charty 77.

Vzhledem k tomu, že u změn a pádu komunismu byli především někteří lidé z Charty 77, tak se Charta 77 samozřejmě dostala do popředí. Málo lidí si ale uvědomuje, že bez exilu by ani nepřežila, protože exil ji podporoval nejen finančně, ale dělal celému československému disentu obrovskou publicitu. Kdyby toho nebylo, tak by se režim, podle mého názoru, vypořádal s Chartou 77 a disentem velice snadno. Ale kvůli té publicitě v zahraničí si nemohl dovolit nějaké celkově radikálnější řešení. Bez podpory exulantů by disent neměl takové možnosti, jaké měl. Posílali sem xeroxy, psací stroje, počítače, aby se mohly vydávat samizdaty. A to je bohužel jedna z věcí, na které se hodně zapomíná. Karlovi se nepodařilo propojit exil s domácím prostředím, v roce 1990 se ty dva tábory začaly vzdalovat a to byl jeho velký bol. Tížilo ho, že tady chtějí od exilu hlavně peníze a nestojí o cenné zkušenosti s demokracií a kapitalismem, které exulanti mohli nabídnout.

Karel Kryl pracoval léta pro rozhlasovou stanici Svobodná Evropa, která byla podle mne velkým přínosem pro tuzemské posluchače.

Ze své zkušenosti mohu říct, že jsme znali Svobodnou Evropu, Kryla, ale o Chartě 77 jsme toho v naší generaci zase tak moc nevěděli. Český disent ke mně nepronikl, čímž nechci snižovat jeho zásluhy. Přispěl k tomu, že nekolaboroval celý národ, že někteří lidé proti komunistickému režimu něco dělali. Na druhou stranu mě rozčiluje, že se dnes na disent kdekdo snaží koukat skrz prsty. Vůbec nerozlišují, co bylo v disentu do roku 1989 a co se dělo potom. Ano, někteří lidé z disentu se pak dostali k moci, někteří neuspěli a některé věci se jim nepovedly, některé ta moc zkazila. Ale to, co dělali předtím, byla ve spoustě případů velká statečnost.

Proč se angažoval Kryl zrovna v rozhlasové stanici?

Svobodná Evropa pro něj znamenala určitý způsob obživy a také komunikační kanál. Vedle svých písniček vysílal všechno možné, zahraniční rockovou muziku i ostatní písničkáře. Ke konci měl už i poměrně živý kontakt s posluchači, mohli mu telefonovat a nechávat vzkazy. Pro Kryla chodilo těch vzkazů úplně nejvíc. Na jednu stranu pro něj byla ta práce pozitivum, na druhou nenabízela plnohodnotnou možnost obživy. Karel tam působil 14 let jako dobrovolný spolupracovník a jediné, co mu pak nabídli, byl post sportovního redaktora. Přitom on mohl komentovat politiku, jenomže na to tam byli jiní a Karel měl vždycky trochu odlišné názory, což se jim také nelíbilo. V závěru už to pro něj bylo dost nepříjemné. Mediální obraz vytvářeli lidé, kteří měli přístup k oficiálním médiím a jemu ke konci nechtěli některé věci ani odvysílat.

Když se vrátíme k jeho tvorbě, kolik vlastně napsal písní?

Asi 180, ale byl hodně sebekritický, takže některé věci, které se mu nezdály dostatečně dobré, nechal upadnout v zapomenutí. Proto toho nevydal tolik jako třeba jiní autoři, kteří tu soudnost mají menší. Psal ale i poezii, na to se zapomíná. Z našich písničkářů se poezii v takové míře jako Kryl zdaleka nikdo nevěnoval.

Dnes se hodně propaguje jeho písnička Demokracie jako rebelská píseň proti současné politice, ale Karel si jí v podstatě nijak zvlášť nevážil. Odlišoval poezii a „rýmované komentáře“, tedy politické komentáře k situaci. Počítal mezi ně řadu porevolučních písniček včetně Demokracie. Jako že je to taková častuška. Je hrozné, že z ní jsou dnes lidé u vytržení, ale to, že napsal X básnických sbírek… Málokdo je četl. Ke konci života už mu psaní moc nešlo, podvědomě tušil, že už nic dalšího nenapíše. Byla to jedna z věcí, která ho trápila.

Myslím, že zase tak málo toho nevydal.

To spíš on měl pocit, že je od něj nějaké veliké očekávání. Na podzim v roce 1990 vydal desku Tekuté písky, na které byla jedna nová písnička a ostatní byly z konce 80. let. Další deska Monology vyšla za necelý rok a půl. Bral to, jako že je to dlouhá doba, což je nesmysl. Je fakt, že pak napsal ještě pár písniček a v roce 1993 už jen tu Demokracii a pár popěvků. Pokoušel se také psát dlouhou báseň o rozdělení Československa, ale dost se s tím trápil. Měl trochu tvůrčí krizi a celkově těch krizí bylo v jeho životě asi víc. Ale to neznamená, že byl na dně. Pořád si dokázal užívat života a bavit se.

Které písničky máte nejraději vy?

Někdy záleží na tom, v jakém období života se člověk zrovna nachází. Vždy mě nejvíc oslovovaly tituly jako Morituri te salutant, Dachau blues, Habet a z těch posledních Monology.

Existují ještě nějaké nevydané texty?

Spíš jednotlivé básně. Nakladatelství Torst vydalo jeho Spisy, ve kterých vyšly básnické sbírky. Nedokončená báseň o rozdělení Československa vyšla s jinými texty v publikaci s titulem Ostrov pokladů od nakladatelství Levné knihy. Teoreticky by měla vyjít v jeho Spisech, ale poslední díl byl vydán před sedmnácti lety. Je tu však ještě řada věcí včetně próz, které by stálo za to vydat. To je tak na dva, tři díly. Další podstatnou částí jeho tvorby je korespondence. On sám sice zveřejňování korespondence neměl moc rád, ani ta posmrtná vydání. Ale když korespondenci z Krylovy pozůstalosti srovnám třeba s vydanou korespondencí Voskovce a Wericha, tak ta Krylova je ještě mnohem zajímavější – čtivější a originálnější. Snažím se ji shromažďovat a doufám, že to jednou bude nějakým způsobem zpřístupněno. Používá v ní specifický způsob vyjadřování, který jinde nenajdeme. Celé je to velmi originální.

Byly už nějaké jeho dopisy vydány?

Pár jich vyšlo jednotlivě v různých publikacích. V těch dopisech je spousta poetických nápadů, které nepoužil nikde jinde, a také spousta jeho doprovodných kreseb. Myslím, že jeho korespondence je důležitá součást jeho tvorby a doposud ještě není známá. Samozřejmě osobní pasáže, určené konkrétním lidem, by součástí zveřejněné korespondence nebyly. I bez nich jde o velké množství originálního materiálu. Vydání samozřejmě závisí i na dědicích autorských práv.

Jak vnímal Českou republiku z hlediska její historie a geografického umístění?

Když se v roce 1989 vrátil na pár dní na pohřeb maminky, říkal, že nemáme moc jásat. Zažil, že stačí chvíle a z krásné kvetoucí země se může stát peklo. A aby se tomu předešlo, musí se to hlídat.

Největší průšvih je, že lidé stále doufají, že přijde někdo, kdo to za ně nejen pohlídá, ale kdo se i postará. A Karel naznačoval, že demokracie je v podstatě neustálý stres. Je třeba se o ni starat, nejen číst a kritizovat. Když někdo selže, netlačit ho znova na ty posty. V jednom rozhovoru citoval, že se věří přírodě, věří se Bohu, věří se v myšlenku, ale věřit v politika? Pokud se lidé nepoučí, zopakují si ty chyby znovu a zase budou jednou zklamaní. Uvědomoval si dobře, kde tahle země leží. Co se týče politické situace, byl neuvěřitelně schopný analytik.

Bylo to tím, že získal nadhled díky pobytu v exilu?

Myslím, že to bylo v něm. Dokázal to vycítit a dokázal ty věci správně vyhodnotit. Co kde začíná a jak a čím to pravděpodobně skončí. V básničce v posledním PF psal: „Zdechnout nám nedají, někdo dělat musí“. Myslím, že když umíral, muselo pro něj být hrozné pomyšlení, že neví, co se stane s jeho odkazem, a za druhé to, že už u těch věcí nebude moct být. Nevěřím v ty domněnky, že nechtěl žít, které rozneslo několik lidí, a další se toho chytli. Ve skutečnosti už si nemohl vybírat. Byl dlouho bez kyslíku a v takovém stavu odumírá mozek. Je snadné si něco přibarvit, ale nemám to rád. Snažil jsem se takovým věcem ve své knize vyhnout. Legendy mají jepičí život a ve finále to akorát kazí celkový dojem.

Které konkrétní „legendy“ máte na mysli?

Velký vliv na veřejnost měl třeba film Občan Karel Kryl, který natočil režisér Miloš Zábranský. Je výborný a je tam spousta pravdivých informací, ale pořád se setkávám s citacemi z toho filmu, které se berou jako dogma, ačkoliv pravda je jiná. Také se říkalo, že Karel zemřel zatrpklý, protože ho „nevzali mezi sebe“. Neslyšel jsem od něj sebemenší náznak toho, že by byl ukřivděný, že nedostal medaili. Jeho prostě štvaly některé věci, které se děly nejen ve velké politice. Byl hrozně zklamaný i z obyčejných lidí, kteří se nechají manipulovat. Z lidí, kteří ho po revoluci vítali a milovali jeho písničky, a pak se nechali nějakými intrikami proti němu poštvat. V hospodách mu nadávali, že je levičák a bolševik, že potřebuje kritizovat, aby byl zajímavý. Nebylo to pro něj jednoduché. Oficiální trend byl, že je všechno výborné. Lidé z toho pak vystřízlivěli, ale tehdy jeho pohled sdílel málokdo. Všichni měli pocit, že přehání. Bylo by dobře, kdyby si Češi žijící tady i v zahraničí uvědomili, že je třeba se o věcech veřejných víc bavit. Kryl by mohl být takový spojovník. Patřil sem i tam. I proto pro něj návrat nebyl jednoduchý, byl tady v neustálém kolotoči, a kdyby byl se býval definitivně vrátil, možná by ho to zdravotně položilo ještě dřív. Skoro celý dospělý život prožil v zahraničí. Udělat definitivně ten krok a vrátit se bylo velké dilema. Patřilo k jedněm z těch stresů, které se mu v osudnou chvíli nasčítaly.

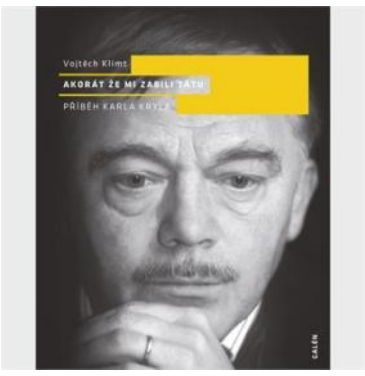

V Československém ústavu zahraničí s prezidentem Česko-izraelské smíšené obchodní komory

„Izrael je vyhraněná země, která vznikla z konfliktu a v konfliktu žije. To má svá pozitiva i negativa.“ Touto charakteristikou uvedl téma červnové besedy v ČSÚZ prezident Česko-izraelské smíšené obchodní komory JUDr. Pavel Smutný. Téma i osobnost pozvaného hosta opět přilákaly nemálo členů a přátel ČSÚZ.

Občané Izraele jsou nuceni být ve střehu a neustále podávat vysoký výkon. Musí si udržovat potřebnou úroveň své obrany, ale i zdravotní péče a zásobování, zejména zajištění zdrojů pitné vody. Okolnosti je nutí trvale věnovat zvýšenou pozornost a úsilí v oblastech, kde například Středoevropané zásadní problémy nemají. Ve srovnání s ČR má Izrael jen asi čtvrtinu rozlohy, má o dva miliony míň obyvatel, ale izraelský ekonomický výkon je dlouhodobě dvojnásobný ve srovnání s českým. Díky vysokým technologiím a službám dosahuje Izrael trvale tříprocentního ročního růstu.

„Je to země startupů“, zdůraznil JUDr. Smutný. Startup se říká mladým inovativním podnikům se silným růstovým potenciálem, které testují nové výrobky a výrobní postupy. Když je výroba zaběhnuta, firma se výhodně prodá. V Izraeli je na ministerstvu náměstek pro vývoj, který posuzuje náměty a projekty, jež vznikající firmy předkládají se žádostí o dotace. Na projekty, které se zdají být životaschopné, stát půjčuje peníze. Když se pak projekt úspěšně realizuje, firma mu peníze vrátí. Mezi Čechy a Izraelci je ale podle prezidenta Česko-izraelské smíšené obchodní komory jeden podstatný rozdíl: občané ČR stále plní něco, co od nich chce někdo jiný, EU, NATO, zahraniční firma. Za čtvrtstoletí se nepodařilo ve prospěch země změnit stav, kdy v českých rukách je stále stejné množství výrobních oborů, zejména těch, které vyžadují hodně investic, zatímco ty ziskové jsou stále v zahraničních rukách. Do Izraele dnes proudí všechny možné židovské komunity, přicházejí i chudí Arabové, mezi skupinami logicky existuje i nevraživost, či pohrdání určitými skupinami. Asimilace probíhá na základě náboženství, jazyka a politického systému a přes existující problémy se vytváří a udržuje soudržnost. „Izrael je závislý na imigraci, kterou pozitivně využívá. Z Ruska čerpá ekonomy, z USA techniky, z Evropy umělce“, zmínil prezident Česko-izraelské smíšené obchodní komory a podotknul, že by Česko také mělo v rozumné míře podporovat otevřenost země. Mohlo by tak využívat například vědce z Indie, Ukrajiny a obdobných oblastí.

Pokud jde o vzájemné vztahy, nemá Česká republika s Izraelem žádné negativní historické účty, není mezi nimi žádný komplex ani méněcennosti ani nadřazenosti. Ale podle JUDr. Smutného se Česko má co od Izraele učit v jeho úsilí o úspěch ve světě, což mu navíc ztěžuje jeho poloha a historie. „Podstatné je chytit se v inovacích a to Izrael dokáže. Proto je dnes prakticky všude“, zdůraznil. Pro Českou republiku by proto byla výhodná spolupráce s Izraelem, která by jí umožnila proniknout do Afriky a dalších oblastí, kde se jí to dosud nedaří. Příkladem takové spolupráce by mohlo být vybavení českých zbraní nebo zdravotnické techniky izraelskou informatikou. Ostatně společná vědeckovýzkumná činnost a aplikovaný výzkum se již rozjíždí. Výzkumné středisko v Izraeli otevírá i automobilka Škoda a škodovky jsou tam třetím nejčastějším vozidlem. Třetinu obratu s Izraelem realizuje i Meopta Přerov. Pozitivně se rozvíjí i cestovní ruch, přičemž izraelští turisté patří k těm, kteří na dovolené příliš nešetří. V Česku za rok utrácejí přes 1,5 miliardy korun.

JUDr. Smutný připomněl také, že 27. června ukončil návštěvu ČR izraelský ministr pro vědu a výzkum Ofir Akunis. Navštívil u nás tři špičková vědecká centra - Laserové centrum ELI Beamlines v Dolních Břežanech, Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd

Hotel Vila Olga

Zrenovovaný rodinný **hotel Vila Olga v Jevanech** se nachází v přírodní rezervaci Voděradské bučiny. Hotel je obklopen kaskádou rybníků, rozlehlými lesy a nádhernou přírodou.

Vila nabízí ubytování v komfortních pokojích s výhledem do zahrady. Všechny pokoje jsou vybavené satelitní LCD TV, minibarem, psacím stolem, bezplatným Wi-Fi připojením a koupelnou se sprchovým koutem a toaletou. Ubytování zahrnuje v ceně snídani. K dispozici salónek a prostorná společenská místnost. Součástí hotelu je lesní zahrada, tenisový kurt, v okolí naleznete golf, bowling a upravené cyklostezky.

Hotel Vila Olga, Rekreační 55, 28166 Jevany, Czech Republic
+420 777322532, hotel@vilaolga.cz, www.vilaolga.cz

a Institut informatiky, robotiky a kybernetiky Českého vysokého učení technického v Praze - a podotkl, že Izrael má zájem o spolupráci především v oblasti robotiky. Česko-izraelská komora v tomto duchu připravuje setkání výzkumníků obou zemí, které by mělo být počátkem vytvoření permanentního spojení, jímž by mezi oběma stranami proudily myšlenky a nápady a rozvíjela se každodenní spolupráce.

Účastníci besedy zmínili i skutečnost, že Izrael se dokázal vypořádat s nedostatkem energetických zdrojů a k překonání nedostatku tradičních zdrojů pitné vody vyvinul řadu technologií, které umožňují vytváření jejích zásob odsolováním vody mořské. Z moře pak čerpá i potřebnou energii. V této souvislosti host besedy upozornil, že čeští odborníci pravidelně jezdí do Izraele na sympozia o vodě a sympozium o hospodaření s vodou se teď připravuje v ČR. Spolupráce se rozvíjí i v lékařském výzkumu. V současné době je připraveno sto nových protokolů o vědeckotechnické spolupráci.

Poté se beseda stočila k finančním zdrojům. Účastníci kriticky analyzovali situaci v české ekonomice, kdy značnou část výrobních podniků a banky v Česku mají v rukách zahraniční subjekty a dividendy odcházejí za hranice Česka, místo aby byly reinvestovány doma. Izrael si naopak pečlivě hlídá to, aby banky a pojišťovny byly v židovských rukách. Vývoz dividend může mít jistý efekt pro danou zemi jen krátkodobě. V dlouhodobém formátu je to negativum. Každá země potřebuje bezpečnostní, ekonomickou a právní stabilitu. Podle některých účastníků besedy má teď Česko šanci využít současnou konjunkturu a najít způsob, jak znemožnit vývoz peněz ze země. Nepovažují ale za tento způsob provedení zásadních změn v politice či ekonomice, včetně v daních, ale například stanovení povinnosti firem zisk reinvestovat v ČR.

V další části besedy si účastníci připomněli i historii. Letos uplyne 90 let od cesty prezidenta Masaryka do Palestiny v roce 1927, kterou byl kódován pozitivní vztah Československa k židovstvu. V současnosti má Česká republika s Izraelem nadstandardní vztahy na vládní úrovni. Uskutečňují se pravidelná společná zasedání vlád. Příští rok se například bude konat opět v Praze. Česko-izraelská komora, která je nevládní organizací, se jich neúčastní, ale připravuje pro ně podklady.

Dalším tématem byl vztah Izraele a arabských států. „Arabský svět je pestrý, je v pohybu, je tam kakofonie zájmů a Izrael se v tom umí orientovat“, uvedl JUDr. Pavel Smutný, který předpokládá, že jestli se urovnají současné konflikty a podaří se zajistit solidní zdroje vody, mohl by v oblasti vzniknout status quo založený na toleranci. Turecko je zklamáním. Země sice ekonomicky roste, ale zřejmě se dlouhodobě odkloňuje od našeho světa.

Na Evropskou unii se Izrael dívá se zděšením. Ví, že EU má velký význam pro rovnováhu ve světě, ale nedokáže pochopit, že se nebrání přílivu muslimů. Odevzdanost Evropanů v tomto smyslu považuje za zradu civilizace. Postup ČR vůči kvótám pro přijímání běženců Izrael hodnotí pozitivně.

Na závěr besedy předal předseda ČSÚZ Jaromír Šlápota prezidentovi Česko-izraelské smíšené obchodní komory JUDr. Pavlu Smutnému pamětního stříbrného lva a účastníci jej odměnili potleskem. *(Bulletin ČSUZ)*

AUSTRÁLIE Z NEBE

(pokračování 2)

Jiří Pruša

Den 7

Po pár dnech trochu zdivočelého létání australským prostorem, kde není na rádiu s kým mluvit, jsem se musel zase trochu zcivilizovat – chtěl jsem přeletět a nafotit střed Perthu a tak bylo potřeba se domluvit s Perth Center a Perth Approach. Z ostrova Rottnest jsme odstartovali kolem osmé. Boční vítr byl dnes mnohem slabší než při minulém přistání, kdy jsem měl trochu problémy se trefit na dráhu. Po vzletu jsme ostrov dvakrát obletěli, nafotili a vystoupali do 1500 stop. Naladil jsem Perth Centre, vychrlil na ně připravené informace i žádost, aby nás nechali proletět VFR cestu 65. Odpověď byla „na to ale musíte mít letový plán a já ho tu nevidím“. Moje reakce byla jednoduchá „omlouvám se, ale nevěděl jsem“. „Stand by“ jsem se dozvěděl já a za chvilku jsem dostal instrukci přejít na „Approach Perth“. To byla dobrá zpráva. Approach mi dal instrukce držet se v 1500 stopách, dostal jsem svůj squawk a pokyn, abych se nahlásil nad bodem CTE. Pak už jen to, že se musím držet „západně od Casina“. Počasí bylo skvělé, otevřeli jsme okna a začali fotit. Kamery venku taky běžely. Průlet trval asi 10 minut, před Casinem jsme se stočili na sever, abychom nevletěli nad letiště, a pak už jsme pokračovali směrem na sever nad bílými plážemi. Na západním pobřeží Austrálie není moc letišť s benzínem a tak raději beru, kde to jde. Tentokrát jsme přistáli pro benzín v ???. Na zemi bylo asi 35 stupňů a pumpařovi jsme museli zavolat. Slíbil, že přijede do 30 minut. Při čekání jsme dostali vynadáno od paní z bezpečnosti, že stojíme špatně a pohrozila mi taky pokutou za to, že Ian si zašel někam na záchod a já jsem nebyl s ním. Mám ale podle předpisů za povinnost s ním být stále, protože mám bezpečnostní kartu. Bylo tu celkem zábavné, protože na letišti nebyl absolutně žádný provoz, my jsme zastavili u pumpy a čekali na pumpaře a chodit s Ianem na záchod se mi opravdu nechce. Jako obvykle v situacích, kdy mě někdo chytřejší poučuje, jsem se přihlouple usmíval a situaci jsme přežili.

Pumpař přijel, dal nám palivo a my pokračovali dál na letiště Shark Bay. Letěli jsme ve výšce asi 500 stop, takže pobřežní skaliska byla chvílemi výš než my. Úchvatná cesta. Letiště Shark Bay má dlouhou a širokou asfaltovou dráhu, prakticky nulový provoz a boční vítr byl minimální, takže přistání bylo bez problému. Ovšem po výstupu z kabiny to přišlo – 39 stupňů tepla a neuvěřitelné

množství much. Rychle jsem vyhledal síťku, nasadil a udělal jedno selfie. Nějak se v té síťce rád filmuju, haha.

Den 8

V sedm ráno nás kdosi nabral do auta, abychom se jeli „podívat na delfíny“ do Monkey Mia, což je prý nejznámější místo na sledování delfínů. Nadšený jsem nebyl, protože jsme chtěli vyletět brzy ráno, to je jediná, alespoň částečná, obrana proti vražednému teplu. Nechtěl jsem urazit a tak jsme se na delfíny jeli podívat. Cesta trvala půl hodiny, a když jsem viděl, že tam jede řada dalších aut, tak jsem znervózněl. Nakonec to bylo ještě mnohem horší. Na dřevěné terase byla asi stovka lidí a z pláže na ně megafonem pokřikovala informace a instrukce nějaká mladá průvodkyně. Vzrušení bylo velké, ale delfíni nikde. Místo delfínů mě ale zaujali ti lidé – když je křičící mladá žena pustila na pláž, všichni tam dychtivě utíkali. Tak jsem si je vyfotil. Delfíni se tam objevují prý pravidelně, ale někdy brzy ráno a někdy až v poledne. Ztratil jsem nervy a požádal jsem o návrat do hotelu a na letiště. Nadšení jsem nevzbudil, ale to jsem ani nečekal.

V půl desáté jsme pod žhavým sluncem připravovali na letišti Shark Bay letadlo – běžná prohlídka, dolití oleje, zapnutí satelitního trackingu, připnutí iPadu s aplikací, pro každého láhev vody, nasadit kamery, zapnout kamery, úkony z checklistu v kabině, nahození, hlášení a odlet. Už jsme se těšili do vzduchu, protože vedro začínalo být úmorné. Ještě jednou jsme přeletěli Monkey Mia a vyrazili jsme směrem na sever. Cíl jsme stanovili do Port Hedland. Cestou se začal zdvihat protivítr, který nakonec foukal asi 25 uzlů – cca 45 km/h a tak nám z plánovaných 4 hodin cesty udělal hodin 5. Cestu jsme si trochu zkrátili letem přes polopoušť. To ale přineslo problém v tom, že tam není žádné letiště s benzínem. V Port Hedlandu jsme nakonec přistávali s minimem paliva po téměř pěti hodinách letu.

Při teplotě venkovního vzduchu 39 stupňů je člověk po několika hodinách letu už docela vyčerpaný. Mírné napětí z nedostatku benzínu k tomu ještě trochu přispěje a tak jsem byl opravdu rád, když jsme v Port Hedlandu kolem třetí odpoledne přistáli.

Den 9

Noc jsme strávili v buňkovém hotelu naproti letišti a tak jsme ráno byli u letadla už v půl osmé. Přípravy jako obvykle a s plně natankovaným letadlem jsme se v osm hodin vznesli z dráhy 14 letiště Port Hedland. Cesta vedla opět nad mnohakilometrovými plážemi s bílým pískem a pak také nad ohromnými polopouštěmi. Zase spousta termitišť, keřů a červené hlíny. K tomu pár zcela izolovaných samot s pár domky. Vedro opět až 38 stupňů. Po třech hodinách letu jsme přistáli na letišti Derby.

Odpoledne jsme chtěli letět na místní specialitu Horizontal Falls. Jsou to vodopády v moři, které jsou napájené přílivem. Je ale samozřejmě potřeba tam být ve správnou chvíli a ta se ukázala, že nastane až zítra ráno v 8.20. Takže odpoledne jsme si udělali volno a zítra brzy ráno poletíme na ty zvláštní vodopády. Až se vrátíme, natankujeme a poletíme na skály Fitzroy Crossing, pak přes pohoří Leopold Ranges na sever na další vodopády – King George´s Waterfall a odtud pak na jihovýchod do Kununurry, která je už jen asi 2 hodiny od Darwinu.

Den 10

Ráno jsme museli vyletět už v 7:30, abychom stihli správnou fázi přílivu/odlivu, protože jinak bychom neviděli Horizontální vodopád v plné kráse. Přesně v 8:15 jsme dorazili na místo a voda se přelévala z jednoho jezera do druhého právě díky tomu, že začínal odliv. Byli jsme nadšení a tak jsme nad vodopádem poletovali, fotili a natáčeli. Krajina tu jinak vypadá jako v Norsku – fjordy a ostrůvky. Jen je tu o hodně tepleji. Pak jsme se vrátili na letiště v Derby, cestou jsme pomocí sms přivolali pumpaře, ten nám hned natankoval a my jsme zase odstartovali směrem na Fitzroy Crossing, což je letiště, u kterého jsou zajímavé skály. Odtud jsme pokračovali na sever přes nekonečné pláně křovin a trávy. Cestou jsme našli schovanou přistávací dráhu, pomocí 'touch and go' přistání jsme otestovali, jestli není rozbahněná a přistáli jsme. Přehodili jsme kamery a pokračovali dál na George´s Waterfall na severním pobřeží. Ve všech novinách se nyní píše o tom, jak má tenhle vodopád po velkých deštích spoustu vody. Bylo to opravdu impozantní. *(pokračování)*

Podívejte se na fotografie a video záznamy z letu na http://australie.flying-revue.cz/

KULATÝ STŮL „Spolupráce mezi politiky, Akademií věd ČR a zástupci krajanů“ – AUSTRÁLIE

Barbara Semenov

Čechy žijící v Austrálii a na Novém Zélandu bývá zvykem dělit podle emigračních vln, kdy přicházeli do své nové vlasti. V souvislosti s tímto kulatým stolem, návratovou politikou České republiky a zejména pak se vznikem meziresortní komise pro krajanské záležitosti můžeme toto dělení zjednodušit na krajany migrující do Austrálie v době dřívější a pozdější – méně korektně zkrátka na krajany staré a mladé. V obou kategoriích najdeme nezanedbatelné procento těch, kteří mají zájem se do republiky vrátit a kteří budou potřebovat při svém návratu nějakou pomoc.

První skupina, která se chce vrátit – na stará kolena – a dožít ve své rodné zemi, nemůže být zanedbávána s tím, že nebude už zvláštním přínosem pro Českou republiku. Naopak, tito navrátilci se rekrutují v současné chvíli z emigrantů z roku osmašedesátého a pozdějších tzv. normalizačních let a jejich zkušenosti po úspěšně prožitém pracovním životě v Austrálii jsou nezaplatitelné. Navíc nabízejí morální podporu a mohou příznivě ovlivnit život české společnosti. Tito lidé budou mít konečně výhodu využít meziresortní komise v otázkách sociální a zdravotní péče.

Druhá skupina lidí v produktivním věku je bezesporu lukrativnější svým přínosem zemi, ale bude náročnější ve svých požadavcích, počínaje úředními záležitostmi souvisejícími s přemístěním celých jejich rodin zpátky, přes formality týkající se zaměstnání až k věcem školství. Tyto potřeby budou pravděpodobně stejné u krajanů vracejících se i z ostatních částí světa. Čechoaustralané mají trvalý návrat ovšem trochu komplikovanější vzhledem k velké vzdálenosti. Nelze sem několikrát zajet či zaletět a zařídit si věci osobně před definitivním stěhováním zpět, jak mohou, a jistě i činí, Češi vracející se z Evropy.

Není pochyb o tom, že Čechoaustralané mají mnoho pádných důvodů se vracet. Ačkoliv je životní styl v Austrálii nesmírně příjemný, je také hodně finančně náročný. Příroda Austrálie je, jak mnozí ví, nádherná, ale Čechům se často stýská po té české, ve které vyrostli, a přejí si, aby i jejich děti měly stejné prožitky. To samé platí o českých tradicích, na které si australští Češi velmi potrpí, udržovali je i v dobách, kdy nebyla šance na návrat. Podobně tak postrádají Čechoaustralané specifickou evropskou a národní kulturu. Mnozí mají v České republice rodinná zázemí, stýská se jim po rodičích, prarodičích, příbuzných či přátelích. Nabízí-li se jim možnost dobrého pracovního uplatnění v České republice, rádi se vracejí zpět obohaceni výjimečnými zkušenostmi z praktického života ve světě.

K tomu, aby měli chuť se vracet, je zapotřebí, aby Česká republika ekonomicky prosperovala a země byla stabilizovaná. Jsou to právě četné politické krize, které nás odrazují od trvalého návratu. Z pohledu „zvenčí“ nám mnohdy připadají tyto vládní rozkoly zbytečné a nedomyšlené, nic neřešící.

Velká – jak známo dvoumilionová – česká diaspora ve světě by jistě mohla příznivě ovlivnit politické uspořádání a řízení státu, kdyby ta její část, která má trvalý vztah k republice, mohla volit korespondenčně. Jak víme, tento základní požadavek nebyl dosud vyřešen. Zvláště v případě rozlehlé Austrálie není reálné, aby se voleb umožněných krajanům na českých zastupitelských úřadech, mohla zúčastnit většina těch, kteří by jinak měli zájem volit. Je tedy zbytečně snížen možná i jejich zájem o to, vrátit se do staré vlasti.
V perspektivě vzdálené domoviny se Češi, zejména ti nově příchozí, stávají více patriotičtí, více uvědomělí a jejich zodpovědnost jít k volbám bývá vyšší, než když žili v České republice. Je to možná ovlivněno i tím, že v Austrálii jsou volby povinné, což dle vyspělého stavu australské demokracie není rozhodně na škodu. S tím je spojen i další – vlastně základní požadavek krajanů, který asi nebude, k nemalé škodě České republiky, kdy splněn – zrušení komunistické strany, která byla hlavní motivací jejich původního odchodu do daleké Austrálie. Věřte, že i přes mladou generaci nově příchozích, která existenci této strany víceméně neřeší a ignoruje, je krajanů, kteří trvají na zrušení komunistické strany, stále ještě valná většina.

Zpět tedy k naší meziresortní komisi. Reálně by mohlo pomoci k lepšímu propojení krajanů s Českou republikou, kdyby v této komisi působili také lidé, kteří prošli návratovými zkušenostmi, a kteří tím pádem skutečně poznali nejen problematická úskalí návratu, ale mají rovněž osobní znalost fungování a praktik obou zemí, jak Austrálie, tak České republiky.

Úspěšné završení snahy o zřízení meziresortní komise představuje hlavně velkou pomoc pro krajany, ať již se vracející nebo jen kontaktující v případě jejich potřeb české vládní úřady. Pole působnosti komise by se dalo ale rozšířit i o to, jak mohou krajané ve zpětné vazbě pomoci České republice v jejím zviditelnění a propagaci ve světě. Nemám na mysli politické a obchodní propojení zemí, které zastávají české zahraniční úřady – velvyslanectví, generální a honorární konzuláty a obchodní komory. Komise by mohla shromáždit, a posléze využívat kontaktů těch krajanů, kteří jsou významnými činiteli ve společenském, etnickém, kulturním a veřejném dění Austrálie. V Austrálii máme mnoho krajanů, kteří mohou ze svých pozic nejen skvěle prezentovat Českou republiku, ale pomáhat i návratové politice. Dlouhodobě by se tak pravděpodobně rovněž vyplatilo oslovit tyto Čechy žijící u protinožců a zjistit možnosti vzájemné spolupráce.

Vznik meziresortní komise, letitá snaha Senátu a hlavně předsedy Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí, stejně tak jako dnešní kulatý stůl jsou dobrým ukazatelem a nadějí pro další pozitivní vývoj spolupráce českých politiků s Čechy žijícími v zahraničí. O závěrech tohoto setkání budu informovat naše krajany ve svém časopise Čechoaustralan.

ČECHOAUSTRALAN
16
ČSUZ - založen v roce 1928
z podnětu TGM s posláním podporovat vazby krajanů s demokratickou vlastí

Závěry kulatého stolu „Spolupráce mezi politiky, Akademií věd ČR a zástupci krajanů“

Dne 30. května 2017 se setkalo 18 osob z řad krajanů, zástupců Akademie věd ČR a členů Konzultativní rady v Černínském salonku Kolovratského paláce. Za politiky byl přítomen předseda Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí Tomáš Grulich.
V rámci sedmi příspěvků zazněly údaje a fakta o historii migrace Čechů, o snahách, jak českou diasporu podporovat a o potřebách současné české diaspory žijící v zahraničí. Příspěvky se týkaly jak těch „starších“ krajanů, tak těch „mladších“, kteří jsou občany České republiky a žijí mimo Českou republiku. Je potřeba si uvědomit, že po roce 1989 opustilo Českou republiku cca půl milionu lidí, některé zdroje mluví až o 600 tisících občanech ČR, kteří žijí v zahraničí. Je zde také velký potenciál možného návratu zpět do vlasti.
Remitence od Čechů žijících v zahraničí v roce 2014, dle údajů Světové banky, dosáhla 61 miliard korun, což není zanedbatelné číslo.
Účastníci kulatého stolu se shodli na následujícím:
1) Je nutné podporovat Meziresortní komisi, která bude ustavena při kabinetu ministra zahraničních věcí České republiky, směřovat k této komisi požadavky ze strany české diaspory žijící v zahraničí.
2) Je nutné podporovat výuku českého jazyka u krajanských komunit, především také finančně, metodicky, didakticky a to takové projekty, jako je Česká škola bez hranic a spolupracující školy.
3) Podporovat snahy o znovu navržení změny ve volebním zákoně, a to možnost volit korespondenčně, především pro občany České republiky žijící v zahraničí.
Zapsala Bronislava Vacková, tajemnice komise, vackovab@senat.cz

HLEDÁ SE

Pan Roman Mikula z Prahy hledá synovce své babičky pana Jana Ptáka narozeného nejspíše v r. 1950, který odešel z České republiky v roce 1967 do Itálie a odtud se v roce 1968 dostal do Austrálie do přistěhovaleckého tábora Bonegilla u Wodongy. Jakékoliv informace o panu Janu Ptákovi prosíme volejte na telefonní číslo 02-62901386 nebo zasílejte na e-mail Velvyslanectví ČR v Canberře canberra@embassy.mzv.cz. Děkujeme!

ČESKÁ ŠKOLA BEZ HRANIC
CZECH SCHOOL WITHOUT BORDERS

ČEŠTINA BEZ HRANIC

„Vážení příznivci Českých škol bez hranic, milí čtenáři, v dnešním úvodníku jsem oslovila paní Carolu Wastiaux, francouzskou lékařku českého původu a babičku dvou vnuček, které jako čtvrtá generace zahraničních Čechů navštěvují Českou školu bez hranic Paříž. Dnes tedy jejími slovy, proč má naše snaha napříč kontinenty rozhodně smysl“ píše ve zpravodajském listu spolku ČŠBH jeho předsedkyně Lucie Slavíková-Boucher. „Matka Caroly Wastiaux – Češka, se v březnu 1948 provdala za anglického novináře, její babičkou byla Věra Hrůzová-Skoupilová, velká láska Karla Čapka (Dopisy ze zásuvky, přeloženy do francouzštiny: Lettres à Vera, 2016). Její tři děti mluví česky, stejně tak jako dvě vnučky, které navštěvují ČŠBH v Paříži…“.

Moje matka vždy všem přátelům pyšně vysvětlovala, že čeština má o jeden pád víc než latina. Proč mě tedy léta týrali s latinou, když bych se byla bývala tak ráda učila číst a psát česky?
Myslím, že moji touhu se POŘÁDNĚ naučit česky teď slízla moje první vnučka: když jsem se dozvěděla o české škole v Paříži, nedala jsem jí ani jejím rodičům příliš na vybranou – šup a už byla zapsána! Když jsem poprvé stála na dvoře českého konzulátu mezi českými maminkami, měla jsem pocit, že jsem před školou v Praze! A jakou mi dělá radost, že ji to baví; jsem skoro dojatá k slzám, když ji slyším trochu mluvit česky s jejím typickým francouzským přízvukem. Rozumí ovšem mnohem víc, a já se vůbec nenechám odradit, když mně odpovídá francouzsky. A jak jsou její rodiče teď na to pyšní! Zvlášť její kambodžský tatínek, který původně s češtinou neměl vůbec co dělat. Vzal ji do kina na Krtka, foneticky jí přečetl „lízátko“ a ona mu to přeložila.
Tak ta čeština: to je jako zdědit dům nebo nádhernou knihovnu; prostě poklad, který se musí předávat, vypařit to člověk nemůže nechat. Měla jsem to velké štěstí, že můj otec – Angličan – měl velký obdiv pro řeči obecně, a pro češtinu zvlášť, a rovnou přemluvil naši matku, že „přece na nás nebude dělat ťu-ťuňu-ňu v cizí řeči s přízvukem, že to musí být česky“. A občas, když považoval, že na nás dost česky nemluví, on sám nám četl česky, i když tomu vůbec nerozuměl.

V rámci své spolupráce se zahraničními Čechy a Slováky po celém světě, podporuje ČSUZ jako jeden z mnoha svých projektů také vydávání celoaustralského krajanského listu Čechoaustralan.

JARO/PODZIM 2017
17

Dětství jsem prožila v Paříži, celá rodina mé matky byla v Praze a v Brně, jezdili jsme do Československa každé léto a zůstávali dlouho, ale přes celý rok nám bylo po té rodině pěkně smutno. Na cestě ze školy jsem snila o tom, že se na konci ulice objeví teta a strýc a půjdou mi naproti. Záviděla jsem francouzským kamarádkám, jejichž rodina byla nablízku, mohli se vidět tak často, jak chtěli. A těm kamarádkám ovšem bylo absolutně nepochopitelné, proč k nám babička nejezdila častěji. Nebyl internet, telefon drahý a cenzurovaný, tak náš spoj, velmi silný, byly dopisy. Každý týden jsme dostali „tlusťocha“, maminka nám to četla, protože to písmo bylo pro nás nerozluštitelné až do dospělého věku. Tak ta řeč byla opravdu náš cestovní holub, to, co zhmotňovalo tu rodinnou lásku, která se nemohla předávat pravými pusinkami a pomazlením. Mně je vždy líto cizinců, kteří z různých důvodů nemluví na své děti mateřštinou; je to buď ostych, nebo pocit, že jedině tak se můžou dobře a rychle integrovat, nebo co já vím. Jedině jednu věc češtině vážně vyčítám: že ta spisovná čeština se tak liší od té mluvené, tak člověk nemůže vše jen napravit uchem! Tak ta česká škola je opravdu „neobejitelná“!
Všichni jsme migranti, řeč je to, co nám umožní lépe chápat jiné migranty; jiná řeč dá člověku najevo, že mínění jsou různá, připraví mozek na to, že jsou jiné možnosti vyjádření a přemýšlení než jen jeden. A to je ten poklad. Co pro mě znamená čeština: něco nádherného, vzpomínka na dětství, které si tak člověk prodlužuje, vzpomínka, která člověku vždy zahřeje srdce a která dělá pro mozek víc, než všechny křížovky a sudoku světa! Prostě něco tak silného, že když si poslechnu českou píseň, už si kupuji letenku, abych zase jela tam, kde se opravdu mluví tou řečí se sedmi pády! *(Newsletter ČŠBH 6/2017)*

Mládí a stáří nebo naopak?

Jana Reichová

Mládí to je radost, zdraví, určité potřebné sebevědomí, ale možná ne vždy ta správná rozvážnost. A stáří? Stáří prý nepřináší mnoho radosti. S různými nemocemi a bolestmi je to pochopitelné, ale to stále ještě neznamená, že pohled všech starých lidí na život kolem nich je pesimistický. Závidí oni novým generacím jejich mládí? Snad někteří, ale já rozhodně ne.
Pohled na mladé lidi, na školáky v uniformách většinou s těmi kloboučky mě přináší to pravé štěstí. Někdy ovšem také starost, nepokazili jsme možná nějak ten jejich budoucí svět? Se vším velmi rychlým pokrokem jsou mladí rozhodně velmi spokojení, ale dovedou také ještě plně prožívat to, co jsme v dětském a mladém věku prožívali my? Mohl by jim to ten jimi obdivovaný technický pokrok nahradit? Vztahy k druhým lidem, vztah k přírodě, city, které tyto vztahy vzbuzovaly, a bez kterých jsme my nedokázali žít. Může jim opravdu veškerý technický pokrok nahradit přirozený respekt k rodině a všechno to, co jsme se učili z dobrých knížek, které jsme tak rádi četli? Snad to vše právě potvrzuje i to, že stále mám kontakt s mými kamarádkami z dětství, dnes již také babičkami a prababičkami, a také se spolužáky a spolužačkami, a právě to, co nás stále spojuje, jsou naše společné vzpomínky.
Ano, oni si také pamatují, že v naší ulici v jedné zahradě rostl veliký topol.

„Mně je vždy líto cizinců, kteří z různých důvodů nemluví na své děti mateřštinou“

Tam v naší ulici vysoký topol stál,
jak starý žebrák na rohu ulice,
snad vztahoval i ruce po almužně,
však rozhlížel se kolem pyšně a mužně.
Ten starý topol tam jak strážce bděl
a s večerem hvězdnatým
šelestem listí nám pohádky vyprávěl.
Ten přítel náš, ten stařeček milý,
ten tam již nestojí, lidé ho zahubili.

(Žvahov 1952)

A když nastaly prázdniny, opět jsme většinou byli všichni spolu. Nejezdili jsme nikam daleko, ani jsme vlastně tehdy nemohli a také jsme tedy neměli tu možnost poznávat nové kraje, nové země a uvědomit si, že lidé mladí i staří mohou někde jinde žít docela jinak. Tedy ti mladší a dnešní mladí získali a získávají něco, co nám i v té naší krásné zemi přece jenom uniklo.

V lese je tma
a přece se ho nebojíš.
Teď volá tě tam kukačka
do jeho tajů,
v tu temnou skrýš.

Co asi skrývá ten zelenomodrý,
ten černý v záhybech?
V lemu má louku s tisícem květů
teď není tam nikdo na hřibech.

Teď do jehličí ukládá svůj šelest
a ptáčky do jejich hnízd.
Ukrývá v temnotu jahody,
aby je zítra děti mohly sníst. *(Prázdniny 1954)*

Léta ubíhala, mnoho se měnilo a potom jsme byli najednou kdesi daleko, velmi daleko. Kde jsou všichni naši přátelé z dětství a našeho mládí, kam nám unikají ty krásné vzpomínky? Ne, nyní již vím, že se nemohou ztratit, tu naději jsem měla a potvrdila se mi.
Doufám, že v takovou naději budou pevně věřit i dnešní a budoucí mladé generace. A právě s tou nadějí, že také pochopí zodpovědnost ke svému vlastnímu životu a také k životu těch ostatních.

Prší jedním směrem přes mlhu
veliké kapky deště
stékají po uplakaných oknech
den je studený
a natahuje vzdálenosti mezi lidmi
jako jedovatý pavouk sítě
tráva je šedivě stříbrná
jako o pohřbu
a v té mlhavé šedi kolem
otvírám mimoděk do široka oči
abych lépe viděla
že navzdory smutným oblakům
i přes těžké větve stromů
opět se vrátí slunce
a polepí řasy a pavoučí sítě
svým jasným třpytem. *(Austrálie 1969)*

LÉTO

Vladimír Cícha

Snad nejvíce poezie bylo napsáno o jaru, nejen Karlem Hynkem Máchou… o jarním rašení, probouzení se země a přírody k životu, omamných vůních kvetoucích stromů, silném vzduchu, lásce v ten čas bující. Je to čas, kdy slunce svit zaplavuje města i venkov a probouzí pocity, jaké snad nejpřesněji může popsat jenom básník. Takovým pocitům probouzejícího se života a všehomíru rok co rok neunikám ani já… Začalo to už v dětských dobách, kdy v prvních teplých jarních dnech vyšel jsem si v kraťasech, už v domě na kolenou cítil chlad omítky, ale pak jsem vyšel na ulici a ocitl se ve sluneční záři, město vydechovalo žábrami kanalizace svoje aroma a já byl pojednou jako přiopilý… ano, jaro je nádherné období, podobně jako i zima, ta - když je, jak má být - oblékne krajinu, vesnice i města a natož hory a pohoří do bělostné duchny sněhu, a my prokřehlí vcházíme do útulné horské chalupy a na stole zavoní silný grog; někdy i v hlavním městě napadá sníh a na něm se třpytí světla z ohromného stromu postaveného na náměstí… požitkem je jízda po sjezdovce pokryté čerstvým prašanem… cožpak to není nádhera, inspirace básníků a spisovatelů… je to nádhera a poezie.

Ale já se přiznám, že se těším na ten čas, kdy nastane léto. Je pěkné v Čechách, stejně jako tady, v Britské Kolumbii. Je to čas stálého slunce svitu, teplého vzduchu, v němž silně zavoní čerstvě posečená tráva. Je to čas, kdy je vhodné vyjít si nalehko. A já mám jednoduchost rád. V létě si libuji. V ten čas pivo chutná obzvláště skvěle (hlavně v Praze a jiných evropských městech) a ten blahodárný slunce svit (ač dnes prý je vhodné poněkud se mu bránit) zaplavuje kraj a ve městech vytváří nejkontrastnější stíny, vhodné k pořizování fotografií, speciálně černobílých… všechno pojednou je nějak jednodušším, den se prodlužuje, a pokud jeden není noční pták, jakoby se mu tím prodlužoval život; možná, že tohle ne vždycky s nadšením vítali sedláci pracující *od slunka do slunka*, ale jeden můj děda, sedlák, nikterak si na to nestěžoval (strávil jsem u něj na gruntu nejedno nádherné léto), sklízelo se obilí a vzduch voněl, stejně jako luka a nad polní cestou jako průhledný motýl tetelil se prohřátý vzduch. A v letním bezvětří, kdy den je horký, v lese to tak zvláštně voní, to snad díky té teplotě, jehličnaté stromy těmi miliony jehliček vydechují jemnou, lahodnou vůni. Není příjemnější chládek než za letního odpoledne, kdy po pěšince vedoucí kolem lánů dozrávajícího obilí vejdeme do lesa, do jeho konejšivého stínu.

Nejpěknější a nejbohatší vzpomínky z mládí mám právě z letních časů, s výjimkou srpna 1968… i svou ženu poznal jsem v létě a syn spatřil světlo světa v létě, stejně jako jeho matka - moje žena a snad právě nejen kvůli kruté zimě v Manitobě, ale i krásnému létu v Britské Kolumbii rozhodli jsme se právě tady dožít svůj život, neboť ony někdy nepříjemné letní teplotní extrémy a nepříjemná vedra zde u Pacifiku v podstatě neexistují, tady je léto příjemné až blahodárné. Ostatně, v lednu nebo únoru trávíme pár dnů ve slunných krajích jihu, tedy opět jaksi v létě. V místech dlouhého a štědrého slunka svitu je nízký počet sebevražd a jedinců trpících depresemi, pokud jim je nepůsobí bídné počínání vlády. Na podzim stočené domácí víno dostává správnou chuť v následujícím létě, a proč se tomu příjemnému podzimnímu období říká *babí léto?*

Ano, hodí se zmínit i o méně příjemných událostech, k nimž právě v létě může dojít… nedostatku vody, suchu, lesním požárům. To je pravda. Ale ani jarní záplavy nejsou něčím, nač by se člověk v místech takovým pohromám vystaveným mohl těšit. Navzdory těmto několika možným letním nepříjemnostem pravím: na léto nedám dopustit a těším se na něj už od Silvestra… *Ať hodiny chvatně jdou dopředu a někdy i pozpátku, ne, v létě si nehodím oprátku!*

Vladimír Cícha - Ráj na zemi

na vrcholu svahu u pěšiny
letitá máslovka
hrušky jako hlavy
artisti lučních koníků
kmitají horkým vzduchem
Dole vozová cesta
a potok sepnutý
kamenným mostem
po něm chodím
k Holubům pro kravské mléko

korále lesních jahod
na hrdlech opuštěných štol
malá chata heraklitová

v tom kraji kolem Žampachu
chodím bos a je mi
jako v ráji
i když na pokušení k hříchu
jsem ještě mlád...

NEBI BLÍŽ

Blanka Kubešová

Léta běží…

Dálky ztrácejí na vůni a už tolik nevolají. Malá turistická obec Engelberg (1050 m) v kantonu Obwalden ve Švýcarsku je útulné horské městečko ležící sotva 40 km od našeho Luzernu, to při našich plánech rozhodlo. Kdysi tu bývaly vyhlášené lázně, ale to už patří minulosti. Co přetrvalo, je bohatá horská scenérie. Urnské Alpy kol dokola obklopují údolí s jezerem a protékající říčkou Aa a spolu s lanovkami a sítí pěších cest a cyklostezek dělají z oblasti oblíbené místo na dovolenou v létě v zimě.

Říká se, že Švýcarsko je jedna zahrada. Při informativní procházce městečkem si to uvědomuju opět velice silně. Květy se zdají vyrážet takřka samy od sebe a z ničeho, dokonce i žlutý vlčí mák si našel skulinku v dlažbě u silnice a jeho trs je plný poupat. Ubytujeme se v romantické chalet s balkony utopenými v moři pelargonií a zahradou plnou květin, mnohé jsou v nižších polohách okolo Luzernu vzácností. Obdivuju zákrsek jehličnanu obsypaný růžovými kvítky, prý dovoz z JAR, něco takového vidím v životě poprvé. Ložnice, obývá-ček a především kuchyň, vše je zařízené a vybavené s obrovskou pečlivostí. Z chalet na kopci máme široký výhled na hory, lesy a zelené stráně, na lanovky i teď začátkem léta opuštěný skokanský můstek. V úžlabinách skal se jiskří zbytky sněhu.

Je nějakých 32°C, krátce zauvažujeme zajet se ochladit do zdí Benediktinského kláštera, který na svém panství založil prý rytíř Konrad poté, co zde uslyšel zpěv

*„Ke všemu, co je veliké,
je prvým krokem odvaha.“
Johan Wolfgang von Goethe*

andělů. Za své pohádkové jméno vděčí Engelberg právě této legendě. Klášter je dominantou celého městečka a dostat se k němu je možné autobusem, který tu jezdí zdarma, anebo romantičtěji - koňským povozem. Už dopředu je jasné, že nápad nemůže vyhrát, přestože prospekt slibuje fungující mnichy, kteří zde provozují vlastní sýrárnu. Hory jsou mocnější a větřík s ochlazením slibují taky.

Pro začátek pohodově pozemní lanovkou na Gerschnialp (1260 m), odkud pokračujeme pěšky za zvuku kravských zvonců voňavými lučinami. Všude nás vítá zvonek alpský, velice jemně modrý, jako by o všechnu svou sytost přišel výškou. Tady ani ten fialový bodlák nepůsobí obyčejně. Z mezí zavoněla domovem mateřídouška…

Tabule v lese na rozcestí slibuje pravé hřiby, ale to by musel být podzim! Tak jako i jinde ve Švýcarsku je zakázáno sbírat prvních sedm dnů v měsíci a jen 2 kg na osobu. Zdá se mi, že si nějak moc fandí, tady nejsme v Čechách! Les je plný zpěvu, vonného mechu a kapradin, člověk tak nějak cítí, že je to požehnaný kus země. Tankujeme do duše novou sílu a klid.

Po slabé půlhodince jsme u cíle. Paříž, Vídeň nebo Londýn, restaurace a Cafe Ritz tady na Gerschnialp dělá svými zmrzlinovými poháry s vysoce navršenou šlehačkou s malinami čest svému jménu. Dolů do vesnice scházíme pěšky romantickými pěšinami, všechno omamně dýchá a voní, občas nás předhoní horské kolo. Náš jezevčík Ferda tyhle trochu divoké cesty miluje. Však také dovolené plánujeme s ohledem na tohoto nejmladšího člena rodiny, který nejenže minulým rokem prodělal operaci páteře, ale letos oslavil jedenácté narozeniny. Teď skáče přes kameny a výmoly jako štěně.

Túry na míru

Sportovcům tato oblast nabízí celou řadu aktivit od paraglidingu i bungee jumpingu po vysokohorskou turistiku. Většina tras je vhodná i pro horská kola. Engelberg v neposledním proslul i díky každoročnímu Světovému poháru ve skoku na lyžích. K jedněm z nejkrásnějších patří výlet k pohádkovému Trübsee (1800 m) na úpatí Titlisu, nejvyššího vrcholu středního Švýcarska, který vévodí celému jižnímu pásu hor. Tady jsou scenérie pro filmování jako stvořené! Ti zdatnější sem volí z Engelbergu o něco déle než dvouhodinovou cestu podél potoka stále vzhůru, přes louky a hustým lesem, ale ani kabinová lanovka není bez romantiky. Méně romantická je cena, vydání za lanovky spolkne podstatnou část finančního rozpočtu.

Vypravíme se nahoru k Trübsee ještě několikrát a pokaždé, sotvaže pod sebou necháme hranici lesa a otevře se alpské panorama, nám výhled vyrazí dech. Tím je ostatně možné se dál těšit i z pohodlí lehátek na prosluněné terase hotelu. Tady mají zázemí i děti, na trampolíně dovádějí –náctiletí a skládají zkoušku odvahy skokem z nějakých 5 metrů. Proč se zdejšímu jezeru říká trüb, tedy kalné či zakalené, když je hned tyrkysové a hned zas docela modré podle barvy oblohy, která se v něm odráží, to nevím. Půjčují se u něj loďky a kajaky a o kus dál vede do vody i skluzavka.

Pojďte a žasněte!

Dejte se okouzlit velkolepostí božího díla! hlásá vytesaná tabulka na začátku cesty. Troufám si říct, že v těchto místech zažije každý pocit uvolnění a duševní i tělesné harmonie. Obejít jezero je možné třeba i za hodinu, ale to by byla škoda. Za každým zákrutem, za každou serpentinou se totiž nabízí jiná, a ještě hezčí scenérie. Vychutnat si je můžete z četných laviček a odpočívadel nebo od ohnišť vybízejících ke grilování. Voda není Ferdův živel, ale teď se běhá osvěžit a smočit až po bříško jezevčíka do jezera pod svahem. Mezi turisty je další atrakcí - a dát se obdivovat, to Ferda rád! Voda je v těch třicetistupňových vedrech lákavá, sice žádné kafíčko, ale ledová také ne a tak spíš překvapí, že jsme jediní, koho to svedlo ke koupání.

Blumenweg, tedy květinová

Ne nadarmo se tak říká pěšině nad jezerem. Její úžasnou vůni na svazích není možné přehlédnout. Možná se o ni starají polštáře tymiánu spolu s divokými karafiáty, ale těžko říct, cestu lemují stovky horských travin a lučních květin od těch velice drobných, po nízké azalky a divoké rododendrony. Tady se jim říká alpské růže a jsou jich plné stráně, podle atlasu je možné najít je až do výšky 2840 metrů. Těch květů a barev! Mnohé jsou označeny tabulkou s vyobrazením a názvem a na své si přijdou nejen milovníci botaniky, ale i motýli! Cesta je plná vůně, kontrastů, barev a slunce a tak možná ani nepřekvapí, že poletují i tady v té výšce! Některé alpské druhy nesestupují pod 2000 m a jestli jsem se nespletla, zahlédla jsem žluťáska, který vylétá až do výšky 2500 m. Nic proti okáčovi, ten alpský obývá nejvýše položené lokality ze všech alpských denních motýlů, totiž holé kamenité sutě kolem 3200 m. Klasický druh velehorského běláska je zajímavý tím, že se samečkové shromažďují kolem skalních vrcholků, což je součástí jakýchsi zásnubních rejů. Také vysokohorského hnědáska lze prý zastihnout dokonce vysoko nad linií věčného sněhu. Motýli ve vysokých Alpách létají jenom za přímého slunečního svitu. Skryje-li se slunce za mraky, teplota prudce klesne a motýli usedají do vyhřáté kamenité suti. Tohle tu nehrozí, slunce stále nemilosrdně praží.

Rotunda Panny Marie

Atmosféra kaple takhle vysoko v horách má nezaměnitelné kouzlo a mám pocit, že musí oslovit i zarytého ateistu. Člověk se tu cítí tak nějak pokornější, přístupnější oslovení shůry a uvědomuje si svoji nepatrnost.

A to není nic proti tomu, když se rozezní zvony, to pak má skutečně chuť pokleknout a poklonit se té kráse. Zasněžené alpské štíty okolo dokreslují atmosféru.

Na horský průsmyk Jauchpass (2207 m),

který se nachází už přímo pod vrcholem Titlisu, se dostanete sedačkovou lanovkou. Tahle romantická cesta v sobě skrývá opět množství příležitostí pro alpinisty a horská kola, v zimě pak pro lyžaře. Výlet si schováme na příště a zamíříme se osvěžit do restaurace.

Ve Švýcarsku neexistuje vysokohorská přirážka, i to je rozhodně příjemné. Oběd v Alpstübli – tradiční švýcarské rösti zapékané se špekem a sýrem – je kaloricky náročný, když se sháním po Ferdovi, najdu ho odvaleného od plné misky a doslova přemoženého na lehátku. Teď nezbývá, než se s odvahou pustit do další procházky!

Od restaurace vede po druhé straně jezera široká, pohodlná cesta a jdou po ní i matky s kočárky. Když vás v půli přece jen dožene a přemůže těžký oběd, není nic snazšího, než se natáhnout do houpačky na břehu s pohledem na jezero a trochu se zasnít. Dolů z Trübsee jsme před několika lety šli ještě po svých, ale letos tohle přenecháme mladším a do Engelbergu sjíždíme opět gondolou.

Směrem na Brunni (1600-2040 m)

Rozhodli jsme se prozkoumat opačnou, jižní stranu hor. Nejdřív se dáme vyvézt gondolou na Ristis (1260 m), dál na Brunnihütte můžeme pokračovat sedačkovou lanovkou, ale naivně volíme pěší túru. Posilujeme se silným pressem a netušíme, že je to nadlouho poslední pořádné osvěžení. Cesta odtud vede už jen do kopce, za každou serpentinou nic než další kopec. Bobovou dráhu bych si ještě před pár lety nedala ujít, teď už jen obdivuju plachtění padáků nad námi a vychutnávám panorama Alp. Stráně jsou plné žlutých pantoflíčků. Občas je cedulka se jménem horské květiny. Jméno Rapunzel je skutečně pohádkové, ale co se za ním skrývá, mi neprozradil ani atlas a strýček google dokonce míní, že je to salát!

Je 32°C. Slunce nás opéká bez slitování. Ferda marně hledá vodu. Kravky, které by se tu měly popásat, našly někde šťavnatější zeleň a napajedla jsou prázdná. Pak se ale štěstí usmálo aspoň na něj a u opuštěné salaše našel konečně vodní korýtko. Potopil se až k uším! Slibovaná restaurace s vidličkami Švýcarsku čest právě nedělá. Není tu prakticky nic kromě předražených nápojů a zmrzlinových kornoutů, ale i ty jsou vítané! Odpočíváme. Nad námi plachtí odvážlivci. Při pohledu vzhůru jim závidím adrenalin i tu jejich svobodu. Proč nejsme mladší?!

Cesta na Brunnihütte (1860 m)

vede strmě vzhůru. Je příslibem pohádkové krajiny, kde panuje naprostá harmonie lesů a hor a potoků hrnoucích se ze strání a skal. Nahoře prospekt dokonce slibuje horské jezírko a odměnou má být i důkladná relaxace na pěšině, kde se střídají různé povrchy – kůra, kamínky, voda i bahno. Přesto se vzdáváme, stoupání v tom horku je skoro nad naše síly, a pomalu se vracíme. Nejen slibovaný déšť, ale ani větřík, který by nás trochu ochladil, se nedostavil a už nějak tušíme, že tomu tak zůstane i nadále.

Nebi blíž

Titlis (3238 m) je jedním z vrcholných zážitků dovolené. Proslavené je toto místo jak nejvyšším visutým mostem v Evropě, tak unikátní otáčivou lanovkou Rotair. Přesedneme na ni z gondoly ve stanici Stand (2428 m). Pohled přes vršky hor s řítícími se vodopády až dolů do údolí je jednoduše úchvatný. Panoramatická Rotair, která se během cesty jednou otočí kolem celé své osy, nás pak vyveze až na vrchol do ledového království. 150m chodba ražená 20 m pod povrchem ledovce ústí u visutého mostu a závratná propast, která se tím rázem pod námi otevře, rozhodně není pro každého. Vzduch zvoní křišťálem. Několik Japonců si přesto chrání obličej rouškou. Na Trübsee bylo 31°C, tady je 9°C a výprava Indů se zimomřivě choulí do šál. Most je asi 500 m nad zemí ve výšce přes 3000 m. Vyrovnáváte jeho lehké výkyvy a zároveň si při každém kroku uvědomujete hloubku pod sebou. Černočerní havrani posedávající na skalách jako by už čekali na neopatrný krok…

Titlisgletscher

Úplný vrchol pokrývá ledovec, vyveze nás tam sedačková lanovka Ice Flyer. Tady můžeme navštívit ledovcovou jeskyni nebo za krásného počasí jako je dnes obdivovat rozhled až na Jungfrau (4158 m) či Eiger (3970). Nabízí se odtud taky pohled do hlubin ledovce a strmé, 10m ledové průrvy.

Dokonce i sem se odvážlivci mohou slanit s odborným průvodcem. Jiní se vypraví po sněhu aspoň ke špici Titlisu. V zimě odtud vedou náročné sjezdovky a hlavní atrakcí je 12km sjezd až do Engelbergu. Lyžaři tak zvládnou převýšení 2000 m! Hodinka na to, abychom na sebe nechali působit studenou krásu Titlisu, je tak akorát, a sjíždíme zase do tepla.

Nouze naučila Dalibora housti

Cítíme, že po studené kráse Titlisu potřebujeme pohodu a poslední den vyjíždíme lanovkou opět na Trübsee načerpat léčivý klid. Jaké překvapení, když namísto očekávaných 30°C je tu pořádná zima a fouká ledový vítr. To jsme po celotýdenních vedrech neočekávali. Máme na sobě jen šortky a tričko, nepřibalili jsme do batohu ani větrovky, ale přece nezůstaneme sedět v restauraci?! Pionýrské podmínky vyžadují pionýrský plán. Omotáme si hrudník papírovými ručníky, tohle musí stačit! Přece nejsme hadroví Pražáci!? Tak nás s bráškou tituloval o prázdninách náš děda, když nám něco nevonělo. V praxi to znamená: Ferdovi smetánku a nám jedno presso, a vyrážíme zima nezima!

Máme víc štěstí než rozumu. Za hodinku odvál vichr mraky, ztišil se a vyšlo slunce. Je opět nádherných 30°C! Co zkracuje život? Myslím, že to je kromě hněvu a závisti třeba i jednotvárnost. Když se tak dívám na Ferdu dovádějícího po stráních, mám pocit, že jsme všichni tři omládli. Ani si to neuvědomíme, až večer nás překvapí, jak jsme odpočatí i opálení. Bylo to nádherných deset dní, prostě nás měl pámbů zase rád!

Vladimír Cícha - E-mail

napsat dopis býval milý akt
událost
obřad
dopis psaný v tichu pokoje
v dostatku času pro každé slovo
každou větu
pak podpis
vložení listu do obálky
adresu třeba napsat čitelně
a známka se nemá v rozích odchlipovat
vhození dopisu do schránky
připomíná vhození mince do fontány...
místo cesty ke schránce
stačí dnes pouhý stisk
tlačítka klávesnice počítače
žertem je rozloha Atlantiku
prostor a čas překonány jsou čipem
leccos je i když se nám to nezdá
pohlcováno
zázrakem e-mailu...

ČESKÁ SPISOVATELKA VĚRA LUDÍKOVÁ

Alena Klímová - Brejchová

Ve válečném roce čtyřicátém prvém, na konci mrazivého ledna, napsal významný český básník Jiří Orten podivuhodnou báseň s názvem „Modrý obraz“. Patrně vznikla při narození dívky - dítěte jeho přátel. V ní se táže veršem: „ /Kdo, kdo ji zpodobí?/

Ano, je opravdu nesnadné na pár bílých stránkách odhalit lidem tohoto světa kreativní a zajímavou osobnost, jakou je i spisovatelka Věra Ludíková. Všichni víme, že osobnost umělcova, jeho pravá tvůrčí podstata, bývá jaksi jiná, než ta, která se nám jeví při běžném styku v každodenním všedním životě. Lidská tvorba, transformovaná do slov povolaných spisovatelů, však je to, co máme, smíme přijmout jako velký dar, a v ní je s nevídanou přesností zakódována a čitelná jejich duše.

Paní Věra se narodila v roce 1943, v roce 1964 se provdala za svého spolužáka z jedenáctiletky Františka Ludíka a mají spolu dvě dcery. Je významnou spisovatelkou, básnířkou… členkou Obce spisovatelů. Pracovala převážně v nakladatelstvích a jako poradkyně Parlamentu ČR; také vlastnila a vedla nakladatelství CHRONOS a pracovala s mladými adepty poezie.

Je autorkou 24 sbírek poezie a textů, vydávaných také vícejazyčně, přeložených převážně do němčiny, angličtiny a esperanta, ale také do japonštiny, čínštiny, latiny, španělštiny, francouzštiny, polštiny, hindštiny, arabštiny a ruštiny. Kniha „JE JARO“ získala Certifikát o vytvoření českého rekordu „Kniha v 37 jazycích“. Svoji poezii a texty přednáší při autorských večerech, kterých bylo více než 200, spolu s význačnými osobnostmi, jakými byli herci a skvělí rétoři Radovan Lukavský, Rudolf Pellar, Otakar Brousek, a v současné době tyto pořady uvádí s Alfrédem Strejčkem. Spisovatelka ve své tvorbě upřednostňuje duchovní poezii, a to takovou, která dává světlo a naději… ve svých knihách ji po mnoho let přináší s neuvěřitelnou pílí a erudicí mnohým čtenářům.

Setkáváme se a rády spolu hovoříme… Paní Věra vypráví o svém životě: „Mým rodištěm je východočeské Ústí nad Orlicí. Můj tatínek byl technik a měl významný podíl na patentu bezvřetenových dopřádacích stavů, které změnily textilní svět, a říkalo se o něm, že kudy chodí, napadají ho vylepšení. Byl také zdatným Sokolem a já cítím, že je škoda, že sokolská tradice tak trochu zaniká, a že se u dětí klade až přehnaný důraz na nadějné výkony budoucích špičkových sportovců… Moje maminka Věra Urbanová také milovala poezii a historii, z ústecké minulosti vybrala nejzajímavější momenty, ráda o nich psala, takže vznikly dvě tenoučké knížky. Do pozdního věku měla tak výbornou paměť, že na setkáních se svými spolužačkami dokázala zpaměti přednést celé kapitolky.

Jen něco pro zajímavost - Když jsem byla malá, tak mi bylo předpovězeno, že podle životní čáry mi něco hrozí – a jak blízko byla předpověď pravdě, se brzy ukázalo. V první třídě jsem strávila v nemocnici celé léto se závažnou infekční žloutenkou. Psala jsem často dopisy mamince a jednou jsem napsala i mladšímu bratrovi. Maminka si dopisy schovávala, jen dopis bratrovi prý zničila, aby se mu náhodou nedostal do rukou. Psala jsem mu totiž, aby byl hodný, že rodiče mají teď jen jeho… Jen jednou mě za tu celou dobu směli rodiče navštívit – aby si mě prý vyfotografovali na památku. Ptala jsem se jich tehdy, proč pláčou. Zemřel tvůj děda, odpověděli. Ale přežila jsem a uzdravila se…

Když se ohlížím zpátky, zdá se mi čím dál zřejmější, že určité povahové rysy si člověk s sebou nese už od prvopočátku – jako by člověka předznamenávaly. V útlém dětství jsem například ráda recitovala, byly to především básně Ivana Blatného, psané pro děti, s nimiž jsem vystupovala na recitačních soutěžích; také jsem hrála divadlo.

Po maturitě jsem odešla pracovat do pražské Pragovky v bláhové naději, že se tím člověk uchrání před kádrovou mašinérií. Právě tam se mi podařilo seskupit kolem sebe mladé lidi s vážným zájmem o literaturu. Organizovala jsem besedy se spisovateli, s význačnými osobnostmi tehdejšího „pražského jara“ a moderovala je. Dveře nám otevíralo doporučení Petra Pujmana, literáta, který mě tehdy podporoval v mých literárních začátcích. Stačila jeho slova: „Těmhle lidem můžete věřit“ a účast na našich besedách žádný z oslovených neodmítl, někteří přišli opakovaně.

Po znovunabytí svobody v roce 1989 jsem knížky nejen psala, ale i vydávala, četla z nich a moderovala pořady a zároveň jsem vzpomínala na svá veřejná vystoupení v dětství. Tenkrát v dětství jsem vše vyprávěla divadelním lóžím, aby mě neovlivňovala tréma, totéž jsem radila malým recitátorům, když se připravovalo čtení z mé knížky pro děti „Malý básník“. Vím, že překonat trému je oříšek i pro tak zkušeného herce, jakým byl pan profesor Radovan Lukavský. Říkal, že se před účinkováním také bojí, ale že správná tréma by měla člověka zkoncentrovat a nastartovat k většímu výkonu, a hlavně – měla by ustat do dvou minut. Jeho rady byly pro mne opravdu cenné“.

Sedíme v pěkném pražském bytě paní Věry, popíjíme vonící kávu a já se zájmem poslouchám, jak velký byl její obdiv k dílu Otokara Březiny, ale rovněž i k dílu Franze Kafky, zvláště ji zaujaly jeho aforismy. Říká, že při čtení Joyceova Odyssea ji fascinovalo několik jeho metafor, jež dokázaly jen nemnoha slovy vystihnout celou mnohovýznamovou podstatu. Zapisovala si je. Byla též obdivovatelkou poezie Rabíndranátha Thákura a domnívá se, že existují určité etapy, jimiž by měl člověk postupně projít – od Franze Kafky přes Samuela Becketta k Theilhardovi de Chardin.

Shodujeme se, že psát poezii se někomu může zdát bláhové, zvláště poezii duchovní. Je to asi tak bláhové, jako se ptát po smyslu bytí, tak bláhové, jako samotný altruismus, avšak bláhovější je považovat duchovní hodnoty za méněcenné a hodnoty, které společnost vyznává, za neměnné. Každá nová generace má totiž své ideály, nebojí se hledačství a stále znovu se ptá po smyslu bytí… Shodujeme se i v tom, že má-li básník co závažného říci, posluchače najde. Čtenáři a posluchači vycítí, poznají hloubku slov. Přejí si slyšet krásná slova, slova povzbudivá, taková, která přinášejí světlo a naději.

Zjišťuji, že je v prostoru našeho duchovního dotýkání možný i rychlý přesun od poezie k alchymii a fyzikálním dimenzím. Ostatně poezie je, vždy byla a bude inspirovanou duchovní alchymií. Paní Věra vypráví, jak velmi ji oslovily i Einsteinovy myšlenky, obsažené v knížce „Jak vidím svět“, obdivuhodné se jí zdá české chemické názvosloví, jež dovoluje mnohé si z názvu odvodit, nadšeně prý poznávala svět subatomárních částic a zapisovala si nové poznatky o kvarcích. Mnohem později ji, stejně jako mne, fascinovala zpráva, že profesor Peter Higgs osobně převzal Nobelovu cenu za hypotetickou částici Higgsův boson, nezbytnou pro přeměnu energie do hmoty, když ta byla skutečně prokázaná. Biologie a fyzika spolu s chemií ji zaujaly z úhlu syntetického pohledu na poznání, z pohledu filozofie. Je vzrušující, že nové teorie střídají ty ještě novější, paní Věru zajímá genetika a sympatizuje dokonce s teorií strun…

Naslouchám jejím veršům: *„Vylovil rybář / z hlubiny času perlu. / Bosonohá, prostovlasá / pluje sama prostorem. / Modrá planeta, bájemi opředená, / vynořená z velikých tajemství, / ještě plná prvotních chvění, / vyloupla se z časoprostoru, / z neznámých strunných znění , / ze stejných molekul a prvků, / z dimenzí, jež jsou nám skryté…“*

Při tom krásném lidském setkání mluvíme i o víře a paní Věra se svěřuje, že je věřící, o Bohu nepochybuje, cítí podporu shůry a pomoc andělů strážných. Má prý osobní zážitek „rekapitulace života“. V jednadvaceti letech, asi půlrok po svatbě v zamyšlení doslova vešla pod auto při přecházení vozovky ve Vysočanech. Říká: „V kratičkém čase, kdy jsem se ocitla před nárazníkem auta, a dobou, než jsem dopadla hlavou na zem, proběhla rekapitulace pod úhlem 45 stupňů vlevo dolů k zemi; vše důležité zaznamenal proud drobných

průhledných figurek, následně můj život zhodnotilo světlo s tváří podobnou Kristu ve smyslu – nebylo to vůbec špatné…“

Mluvíme i o zajímavém místě naší země, o Velehradě. Paní Věra na závěr vypráví, že prý je zde unionistická kaple, takzvaná „Smírčí kaple mezi Východem a Západem“, kde dojde ke sjednocení bratrů navrácených z Východu…“ Tyto myšlenky prý souzní i s teorií kardinála Tomáše Špidlíka, který už není mezi námi. Říkával, že křesťanství má dýchat oběma stranami plic: východní, která znamená stránku citovou, a západní, ve které převažuje rozum. Pan kardinál také napsal krásnou a velmi citlivou předmluvu ke knize paní Věry… „Pocta Boženě Němcové“, kterou obě velmi ctíme. Jeho úvodní moudrá slova zní: *„Pochopit, k čemu nás Bůh volá, to je jediná nit, na kterou se dají navlékat perly a kaménky denního života. Bez ní se rozsypou a ztratí.“*

Ještě společně zavzpomínáme na Arnošta Lustiga, citlivého, vzdělaného, výborného vypravěče, který nejen dovedl barvitě vzpomínat na hrůzné válečné zážitky, ale hovořil o úžasném úsilí izraelského lidu postavit se na vlastní nohy, vybudovat sebeobranu nového státu, líčil život v kibucech a snahu dobře nasytit všechny obyvatele novinkou – zaváděním chovu brojlerů. Zavzpomínáme i na spisovatele Josefa Škvoreckého, který při besedách nezapřel milovníka jazzu, Jana Procházku a především Petra Pujmana, tehdy vedoucího zahraničního oddělení Československého spisovatele. Jeho přednášky o americké literatuře byly prý pro mnohé doslova objevem.

Čtu si i malý rozhovor z dokumentu Great Women of the 21st Century Questionnaire… zde se paní Věra krásně zpovídá ze své životní filozofie a tyto úvahy lze považovat za jakési její životní krédo: „Zákazy studia komunistickým režimem mne vedly k usilovnému samostudiu ve snaze porozumět životu v jeho komplexnosti. Okolnosti mě přivedly k myšlence, že by člověk měl, obstál-li v osudové zkoušce, o své zkušenosti povědět druhým, měla by to dokonce být jeho povinnost, zvláště, je-li obdařený darem slova. Neměl by zůstat lhostejný k budoucnosti planety Země a lidstva. Překážky v době této temné éry mne naučily i pro malý úspěch vynaložit značné úsilí, a proto dnes, v době svobody, mně samotné se jeví snazší prosadit se. Nebát se předem neznámého, avšak zodpovědně se připravovat na důležité úkoly, které musíme rozpoznat. Jsou-li v souladu s tvůrčí Boží silou, dostane se nám pro takový úkol pomoci a řešení nalezneme. Naladit se na kladné emoce a vlnění dobra, nepomáhat špatnému, nevpouštět do své blízkosti zlo. Připravovat se na dobu, která určitě přijde, protože na čím dál víc vyčerpané planetě Zemi budou zřejmě platit jiná hodnotová měřítka. Potom budou vážení ti, kteří dokážou rozumně naložit nejen se životem svým, ale jako světlonoši ukážou cestu jiným, dosud nezorientovaným v nové složitosti bytí…“

Básník volného verše, širokého záběru a barokního gesta

Břetislav Kotyza, narozen 28. července 1942 ve Zlíně. Bydlištěm Zlín. Vyučen a práce v dřevěném řemesle. Poté vystudoval UMPRUM v Uherském Hradišti, obor Průmyslový design. Od roku 1975 působil ve Filmovém studiu Zlín, ateliér kresleného filmu. Práce na zakázkách i vlastní autorské animované filmy. Po rozpadu Filmového studia Zlín v roce 1989 se živí různě. V současnosti rentiér.
Píše od mládí. O sobě: "*Básník volného verše, širokého záběru a barokního gesta. Sedlák se slámou v botách, vždy ochoten k hovorům".* Napsali jiní. Petr Čermáček, básník a redaktor Welles: „*Je spíše výjimkou najít v současné poezii tak usilovné, jazykově košaté a přitom v dobrém slova smyslu tradiční psaní, jaké předkládá BK“.* Jiří Žáček, básník: *NAMÍSTO RECENZE / Zapomeňte lži a fráze českých televizí, / blafy těch, co dřepí u lizu, / čtěte slovo poctivé a ryzí, / čtěte Břetislava Kotyzu. /*
Básnické sbírky a účast v knižních básnických almanaších 1986 – 2016. Básně i prozaické texty B. K. průběžně publikuje v tištěných titulech (Tvar, Dokořán OS, Haló, Literární Fórum) a na internetových stránkách české literární scény (Divoké víno, Obrys-Kmen (LUK), Pozitivní noviny, Jihočeský Klub Os), a zahraniční tištěné publikace Čechoaustralan a webový portál CzechfolksPlus,... Společensky i politicky neorganizován. Bez náboženského vyznání. Dosud funkční manželství. Dva vnuci, kluci jako buci, v dosahu srdce. Literární tvorba, próza i lyrika, je pro B. K. prostředek komunikace. Komunikace psaným slovem o hledaném a nevyslovitelném. Komunikace se společností, komunikace se sebou, komunikace s každým, kdo je ochoten a schopen naslouchat...

ZŘEJMĚ JIŽ

S propadlou záruční lhůtou
zřejmě již po sezóně
jsem šedivý chlap
Bojím se o své děti
více než o sebe sama
více než o vlastní problém
zda byl jsem a jak
dnes ráno vstát?
Darmo psát básničky o lásce
rýmovat veršíky k souložení
mládí přeje si rychlé kafe
pro rytmus vplétání údů
Nic nového pro staré páky —
Jsou stále sladké
chvíle zápolení

VZPOMÍNKY JANA KOŠŇARA

(pokračování 19)

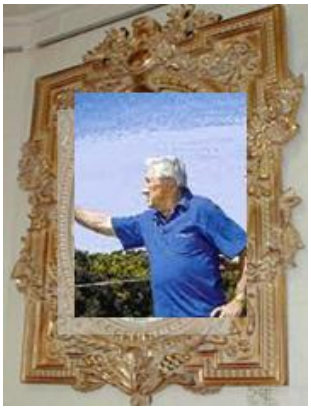

Sama královna ceduličku psala

Ne, ne, tak to vůbec nebylo! Královna toho má moc na starosti a nemůže všechno dělat sama. Je stále ještě hlavou více než sedmdesáti zemí a ostrovů, roztroušených po celém světě. Proto má kolem sebe spoustu chytrých poradců a znalců, kteří jí radí a podle kladného nebo záporného kývnutí vše za ni dělají.

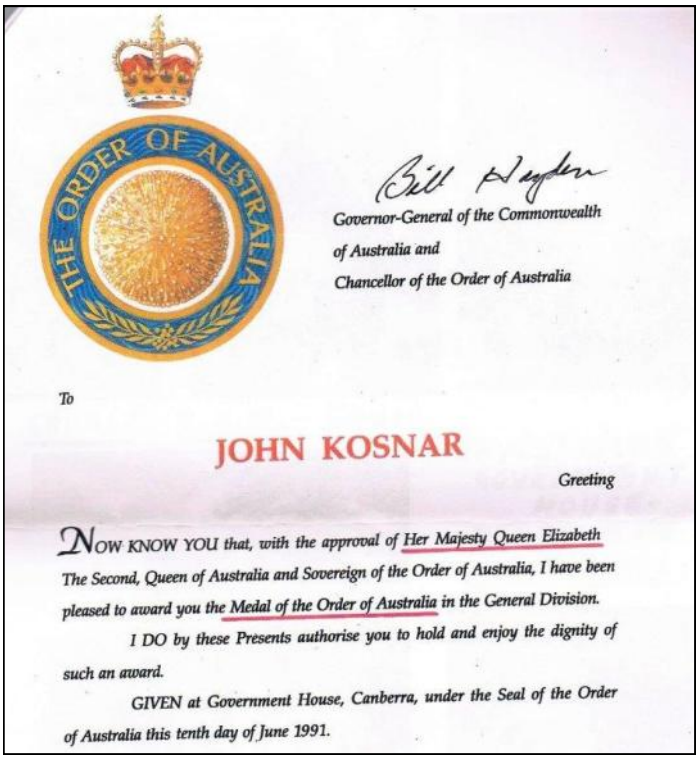

THE ORDER OF AUSTRALIA

Governor-General of the Commonwealth of Australia and Chancellor of the Order of Australia

To

JOHN KOSNAR

Greeting

NOW KNOW YOU that, with the approval of Her Majesty Queen Elizabeth The Second, Queen of Australia and Sovereign of the Order of Australia, I have been pleased to award you the Medal of the Order of Australia in the General Division.

I DO by these Presents authorise you to hold and enjoy the dignity of such an award.

GIVEN at Government House, Canberra, under the Seal of the Order of Australia this tenth day of June 1991.

V každé zemi má guvernéra, který ji tam zastupuje s velkým počtem úředníků. Jsou rozděleni do oddělení podle specifického účelu a znalosti v politice, hospodářství a podobně.

V našem hlavním městě Canberra je jedno oddělení s úředníky jenom proto, aby v Austrálii posuzovali, kdo si svojí prací zaslouží vyznamenání, a podají svůj návrh s odůvodněním Její výsosti, královně Elizabeth ke schválení. Důvodem ke schválení je „Outstanding Contribution to Humanity or Australian Nation“ – výjimečné přispění k humanitě nebo australskému národu. Než se tato komise, která nemá s australskou vládou nic společného a je zodpovědná přímo královně, rozhodne podat návrh, pracuje na každém případě nejméně dva roky, aby se na sto procent přesvědčila, že vyznamenání je uděleno pouze lidem, kteří si ho opravdu zaslouží. Nejenom velikost a důležitost přispění národu, ale též charakter a pověst toho dotyčného člověka přijde na uváženou. Dokonce dělají průzkum i u konkurentů a sousedů. Čerpají informace od průmyslu, obchodu, umění, galerií, rámařského odboru a daňového úřadu a nevím, kde všude ještě. Tak tedy průzkum o mé osobě trval dlouhý čas, aniž bych o tom věděl. Komise tedy asi musela být spokojena s tím, co se o mně dozvěděli, protože podle nich byla oprávněná zásluha a nominace na medaili zaslána na královskou adresu do Londýna.

V dubnu 1991 přišel dopis, kde mi bylo oznámeno, že královně byl podán návrh mě odměnit medailí za služby v průmyslu a české komunitě a „His Excellency, The Governor – General“ se ptá, jestli jsem ochoten tuto poctu přijmout. Samozřejmě, že má odpověď byla Ano!

Začátkem června 1991 přišel dopis z Canberry, kde mně sekretář australského guvernéra oznamoval, že Její výsost, královna schválila nominaci na medaili a titul „Řádu Austrálie“. Ale musel jsem tuto zprávu držet v tajnosti až do 10. června 1991, kdy to bylo oficiálně otištěno v novinách. Po tomto datu jsem měl právo užívat zkratky mého titulu O.A.M. za mým jménem.

Rok 1991 byl zároveň rokem, kdy se měnila struktura a jméno tohoto řádu a vyznamenání v Austrálii. Do roku 1991 to byl řád jak v Anglii, v Austrálii a jiných zemích pod anglickou korunou, řádem O.B.E. – Order of British Empire, Řád Britského impéria. V Anglii vše zůstalo beze změny, ale v Austrálii se řád změnil na O.A.M. Hlavně ale, že ten význam a důležitost byly na té samé úrovni a přímo od královny.

Po otištění v novinách 10. 6. 1991 se mohl poštovní holub ulítat. Přišlo nesčíslné množství gratulací: od ministrů vlády australské i viktoriánské, od guvernéra a předsedy vlády, od ministra emigrace a různých organizací. Těšilo to, ale nad tím velkým počtem gratulací jsem ztrácel dech a snažil jsem si uvědomit, že to vše je skutečnost a ne sen. Následovaly články v novinách s mou fotkou, které psaly o tom, jak se emigrant z Československa svojí pílí atd. vypracoval nahoru, jak přispěl národu, a dávali mě za vzor druhým emigrantům, že když člověk chce, tato země dává slunné příležitosti každému do budoucna.

Následovala pozvánka do paláce našeho guvernéra Viktorie na 10. října 1991, že bude potěšením Jeho excelence mi předat jménem královny udělené vyznamenání. Připojené byly informace, koho si jako hosta mohu přivést s sebou, a jak se na tu příležitost obléci.

V ten slavnostní den jsem vytáhl ze skříně vyžehlenou bílou košili a oblékl se do nového šedomodrého obleku. Po zahrání australské hymny následovaly proslovy, jak si země a národ váží všech těch, kteří se nějakým vynikajícím nebo neobyčejným způsobem zasloužili o vzrůst a blaho národa.

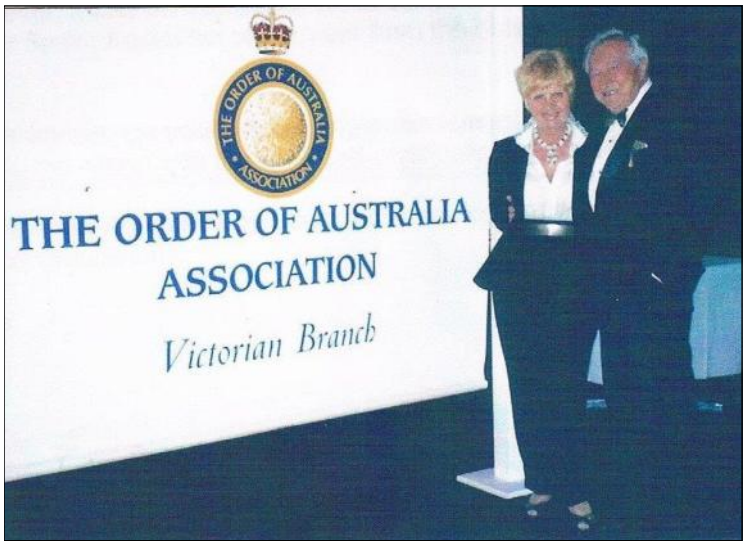

Konečně jsme se postavili do pozoru a jeden po druhém dostal od guvernéra připíchnutou medaili na klopu. Jeden z jeho pobočníků každému předal dekret s citátem zásluh a druhý pobočník měl pro každého pouzdro s menší medailičkou, která se nosí na klopě při ne tak důležitých příležitostech, dále tam byla stuha na klopu a špendlík do kravaty.
Po skončení všech úředních obřadů byla volná zábava na trávníku guvernérského paláce. Podávali jednohubky a chlebíčky s humry a jinými pochoutkami a k tomu se připíjelo francouzským šampaňským. Obloha toho dne byla krásně modrá a slunce nás všechny příjemně hřálo. Při pohledu na blahovičníky v zahradě s výhledem na město Melbourne jsem si zavzpomínal na své mládí, a jak daleko mne osud zavedl. Tisíce kilometrů od Osíka, kde jsem s bosýma nohama chodil pást husy a kozy na strnisko a na louku, kde jsme se honili kolem kupek sena.
V té době jsem byl prvním a jediným Čechem ve Viktorii, který dostal toto vyznamenání. Následovalo pozvání, abych se stal členem Sdružení držitelů řádu Austrálie „The Order of Australia Association“. Ročně pořádají několik schůzí, večírků a slavností, vše s velice přísným protokolem. Například v den při vzpomínce na padlé vojáky ve válkách hraje pro nás vojenská hudba a při vojenské stráži má nějaký generál proslov. Potom se jde do důstojnických kasáren, které jsou naproti Památníku a jen ten, kdo prokáže svou totožnost průkazem a pozvánkou a je napsán na seznamu, dostane povolení ke vstupu. Tam už hraje vojenská kapela k poslechu a podává se občerstvení.
Po čtrnácti letech, tedy v roce 2005, mi organizace udělila zvláštní poctu a zvolili mne „doživotním členem“ – Life Member. Dokonce následovalo oznámení, že jsem byl zařazen do „Síně slávy“ – Roll of Honour a do knihy „National Honours and Awards 1975 – 1996“.

RANNÍ KÁVA

Marta Urbanová

Ráno se potloukalo kolem jako každý jiný den. Ráno podzimní, slunečné. Ráno uhnízděné v našem sídlišti mezi šedivými ulicemi. Ze seskupení činžáků jsem měl namířeno do seskupení zahrádkářských kolonií za městem. Zaparkoval jsem na okraji a pohltila mne zeleň. Semknutá vzrostlá alej mne vedla k jedné brance s bytelným visacím zámkem. Odemkl jsem a stanul v oáze klidu, na svém pozemku, v mé zahrádce, na mém plácku, na němž jsem každý centimetr několik roků opečovával. Před sebou náš domeček, jen si stoupnout na špičky a odloupnout ze střechy táfličku perníku. Kousek jsem uždibl, ale na jazyku nebylo nic.
V tu chvíli ještě ne. Plody kolem obtěžkávaly větve jabloní, dozrávající rajčata se červenala přivázána ke kůlům na polosklizeném záhoně. Laskal jsem to ráno ve svém ráji sám. Nuda a svoboda zároveň.
Po cestě někdo přicházel.
Ten někdo byla ona.
Jak přišla, tak odešla. Její místo nezůstalo prázdné. Anebo zůstalo, ani nevím. Díval jsem se do zeleně kolem altánku, do modři oblohy a viděl jsem v dálce na druhé straně zeměkoule kávová pole, zelená zrnka tíhnoucí ke sklizni, poznal jsem v nich ta zrnka, která se neztratila cestou, která se přeplavila lodí přes moře, až se dostala do pražírny, do obchodu a ke mně do mého sáčku, z něhož jsem nabíral lžičkou do šálků a zaléval horkou vodou. Nebyla přízrak ani sen. Seděla naproti mně a jiskřila. Cizí. Úplně cizí žena, kterou jsem léta potkával, aniž bych ji viděl. Aniž bych s ní prohodil jediné slovo.
Její cesta vedla kolem mé zahrady. Cesta, po níž jen sporadicky někdo procházel. Když mě spatřila, zastavila se u plotu a řekla, jako bychom si byli blízcí, kdovíjak důvěrní:
„Kdysi jsme tady prodávali třešně,“ ukázala za sebe.
„Máte pravdu. Taky jsem si jednou koupil úrodu ze tří stromů. A pak jsme je zavařovali.“
Ani nevím, jak jsem mohl takhle odpovědět, jak jsem mohl otevřít branku a pozvat ji dál. Nepozval jsem ji já, ale někdo jiný za mne hovořil, někdo jiný byl pánem mého jednání. Kdosi ve mně se v ten okamžik probudil k životu, byl otevřený a vstřícný. V ten moment jsem se nepoznával. Nepřemýšlel jsem, co moje manželka, jako by mě náhle smetla přílivová vlna a smýkla mnou od břehu.
„Přesadili jste život z činžáků do zahrádkářských kolonií,“ řekla, když procházela anglickým trávníkem mé zahrádky. „Vyměnili jste jedny sousedy za druhé.“
I když jsem takto nikdy neuvažoval, zamyslel jsem se nad jejími slovy a dal jsem jí v duchu za pravdu. Nevím, čím způsobila, že jsem se začal otvírat jako jarní poupě pod prvními paprsky. Hleděl jsem jí

Kresba - Marta Urbanová

občas do očí a občas jsem přivíral oči pod slunečními šípy, které si podmanily všechno, kam dosáhly. Kraj kolem zjihnul, lenivě se převalil a kromě té teplé chvíle snad nebylo kolem nic.
Nebyla mladá, ani přitažlivá. Ostatně takto jsem se už na ženy poslední dobou nedíval. Nebyla to žena všednosti, byla výjimečná svou řečí a odlišností. Snad mne zaujala tím, že mne oslovila, snad tím, že zvolila správnou chvíli, že jí byl dán dar uchopení okamžiku.
„Jaké zvolíte téma?“ řekla, když jsem přinesl do altánku dva hrnky kouřící kávy.
Posadil jsem se naproti ní a zapálil si cigaretu. Ani mne nenapadlo jí nabídnout. Věděl jsem, že nekouří. Jak jsem to věděl, nevím. Ale byl jsem přesvědčen, že ji znám, že vím o ní všechno. Tak mi byla blízká. A teď bylo na mne, aby ona zvěděla něco o mne. Hovořil jsem, svěřoval se a její oči na mých slovech visely jak flitry. Okolní stromy, keře, okolní vůně květin se k nám přimkla, čas se zpomalil, měl se poznenáhlu k zastavení a snad se i zastavil. Moje dlaně jí nabízely shluky mých myšlenek, které jako spící motýlci rozevíraly křídla a tíhly k ní. Žasnul jsem se, kde se vzaly jejich syté barvy po ránu, po ránu docela všedního dne.
Popíjeli jsme kávu a četli navzájem ve svých osudech stránku po stránce, jak jsme je poctivě obraceli. Bez jediné otázky proč.
Když dopila poslední hlt, vrátila lžičku do hrníčku a pohlédla na hodinky.
Věděl jsem, že odchází.
Nezdržoval jsem ji. Nektaru bylo příliš. Nevím, jak se s tím vyrovnám, rozmýšlel jsem, když jsem ji vyprovázel k silnici.
Odešla. Náhle jsem zůstal sám. Uklidil jsem hrnky a cukřenku. Ještě jednu cigaretu. Vyklepl jsem ji automaticky z krabičky a cvaknul zapalovačem.
Uloupl jsem ze střechy dílek perníku a na jazyku jsem pocítil chuť kávy, kterou jsem pil v její přítomnosti. Provázela ji vůně cigarety, jejíž kouř jsem nasával a jenž se linul a stoupal slunečními paprsky a zahaloval mne pláštíkem nirvány. Loudal jsem se tím nezvyklým ránem nazpátek. Den znovu otvíral vrátka všedního dne. Dne, v němž jsem provázel každý krok, každou stopu. Ráno žádná cizí žena nablízku nebyla a najednou byla ve mně. Vstoupila do mého života a… už z něj nikdy neodejde.

Marta Urbanová - Staletý strom

Staletý strom v městském parku
Chrám ticha kolem rozprostřel
A stínů provizorní bárku
Ke kořenům kotvit chtěl

Na lavičce v jeho stínu
Ibis na jedné noze stál
Zobák v peří zabořený
Jako by právě usínal

Láká mě velmi unavenou
Spočinout v stínu, nabrat sil
Kdo by však sedl na lavičku
Spícího ptáčka probudil

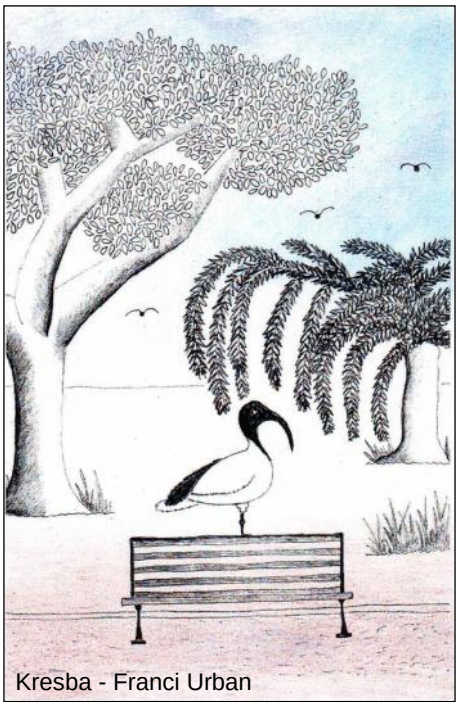
Kresba - Franci Urban

ROZEVLÁTÝ ELEGÁN

Soňa Svobodová

V Austrálii i v České republice žijí velcí milovníci tenisu. V obou zemích je nejen řada profesionálů, ale i nadšených amatérů. Jedním z nich je také známý český herec, mimo jiné představitel vysokého, urostlého a elegantního prince z pohádky Popelka, zpěvák a prozaik Jiří Štědroň. Veškerý svůj volný čas tráví na antukových dvorcích v Praze Strašnicích a tak jsem jako sama velká milovnice tenisu využila příležitosti tamního setkání k několika otázkám nejen na tenisové téma.

Pane Jiří, jak došlo k tomu, že se z vás stal milovník tenisu, takzvaného „bílého sportu“?
Když mi bylo asi sedm nebo osm, začal jsem, přiveden dědečkem do vyškovského tenisového klubu, sbírat první úderové zkušenosti. Záhy poté však (byl zhruba rok padesát) místní kurty zrušili – tenis byl nežádoucí, byl to přece „buržoázní“ sport, a když je asi po pěti, šesti letech pár set metrů odtamtud znovu vybudovali, byl jsem už zažrán do basketu a já sám i mé okolí jsme předpokládali, že na tenis je už pozdě. Po mnoha letech jsem se, nevím už ani proč, ocitnul na jakémsi herecko-zpěváckém tenisovém turnaji a byl jsem v prvním kole na hlavu poražen Romanem Skamene. Románka mám rád, dodnes je to jeden z mých nejmilejších kolegů, ale přece jen, možná i proto, že je o dobré tři hlavy menší, se mě to tenkrát krutě dotklo. Začal jsem se tenisu věnovat, a přestože jsem už na Romana jako na soupeře nikdy nenarazil (jinak jsme se ovšem na kurtech setkali mnohokrát), myslím, že jsem se nejméně na jeho úroveň vypracoval. Věnovali jsme tenisu kdysi kupříkladu s Milanem Chladilem a později hlavně s Milanem Drobným, ale i třeba s Jirkou Hřebcem, vždycky schopným se nadchnout pro nějakou handicapovou legraci, mnoho hodin, a prakticky žili na Štvanici za zlatých časů Honzy Kodeše, a dalších tenisových profíků. Aniž jsem se ovšem tenis doopravdy naučil. To už fakt nešlo. Ale zato jsem později dokonce i tenisově funkcionařil, ale to už v klubu Primaska ve Strašnicích, kde se rekreačně veteránskou formou hry vyžívám dodnes.

Každou volnou chvíli věnujete svému milovanému sportu. Napadají vás při hraní tenisu dejme tomu i náměty pro vaši tvorbu, třeba tu spisovatelskou (namátkou vybírám Snad jsem zas tolik neřekl, Jak se dělá hvězda atd.)?
Když něco píšu, myslím na to pořád a hlavou mi to jde patrně i při hře. Ale nenechám se tím vyvádět ze soustředění. Tenis chce svoje a jedním z hlavních důvodů proč ho hrajeme je i to, že nám „čistí“ hlavy. Nicméně do mých povídek se občas tenisové motivy proderou, to přiznávám.

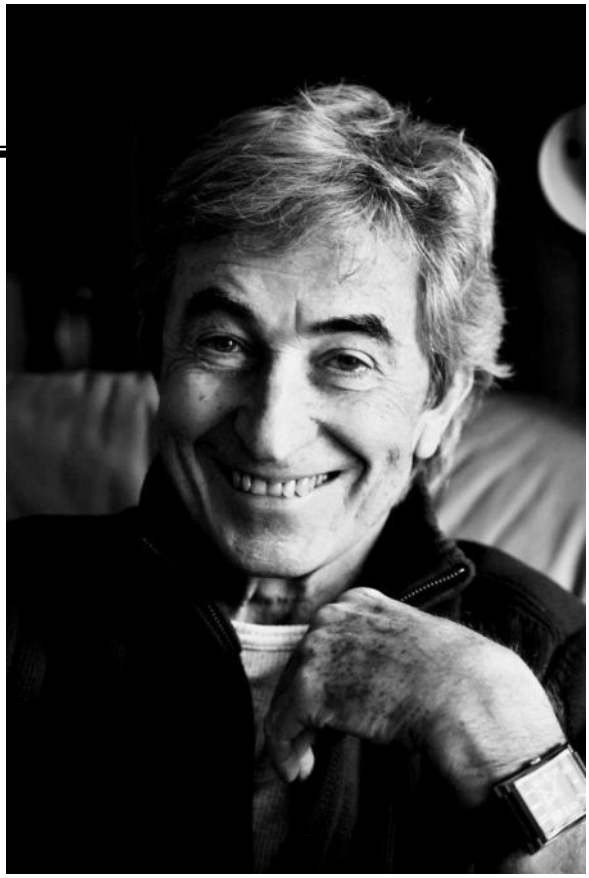

Ovšem nejste jen spisovatel-prozaik. Jste také zpěvák. Na svém kontě máte stovky známých a velmi oblíbených písniček. Například Belinda, Vlaky, Guantanamera, Butterfly, Sedmikráska. A tak by se dalo pokračovat donekonečna. Pracujete na dalších hitech?
Inspirován svým momentálním šéfem Jiřím Suchým, napsal jsem mimo jiné několik her (dvě z nich se hrály i v Semaforu), které jsem opatřil vlastnoručně vyrobenými písněmi. Písně se nahromadily, všiml si jich nakladatel Pavel Socha, vybral jich patnáct, krásně zaranžoval a natočili jsme je v jeho studiu. Album se jmenuje Jsem jen herec. Nemyslím si sice, že jsou na něm přímo hity, ale neskromně se domnívám, že zasluhuje pozornost. Jde mi od srdce.

Narodil jste se na Moravě, ale vaše pracovní kariéra vás zavedla do hlavního města Prahy, kde jste se natrvalo usadil. Jak se vám v rušném velkoměstě žije?
Žiju v Praze – Strašnicích a to zas až tak rušné velkoměsto není. A jsem zde už tak dlouho, že si na život na venkově vlastně ani moc nevzpomínám. Teď jsem asi urazil své bývalé spolužáky z Vyškova. Udělal jsem z nich venkovany. Ani ve Vyškově už dneska myslím nejezdí žebříňáky po ulicích, ledaři z pivovaru nevyvolávají do oken, že vezou čerstvý náklad, ani se nemusíte bát uklouznutí na kobylinci nebo na něčem podobném, jen řidším, od krávy, jako to bývalo za mého dětství...

Díky své profesi jste měl možnost cestovat a poznávat nové země a lidi. Kde se vám líbilo nejvíce?
Dnes, kdy každý může jezdit, kdy chce a kam chce, už stěží někoho oslním cestovatelskými zkušenostmi. Když jsme někdy v jednašedesátém měli vyjet

s JAMU (Janáčkova akademie múzických umění) do Vídně zahrát krajanům, týden jsem nemohl usnout. Ale jak běžel čas, přece jen jsem se dostal ke koncertování v docela exotických destinacích. Mongolsko, Kuba, Japonsko. A moc jsem si užil třeba Montreal během Olympiády v šestasedmdesátém. S potěšením jsem ale jezdil třeba i do Polska. Točil jsem film v Alma-Atě (dnes Astana) a v horách okolo ní, a tak.

Vystupujete nejen v divadle Semafor, ale také ve studiu Ypsilon a v řadě dalších hostujete. Pracujete na nějaké nové divadelní roli a představení?

V Semaforu hraju momentálně v sedmi nebo osmi hrách. Suchý mi napsal za ta léta už vlastně dlouhou řadu krásných rolí. Naposledy notorického kliďasa Kvida v komedii Začalo to Vestpocketkou, která měla premiéru 27. 4. Moc rád hraju taky krále v Kytici, nebo námořního kapitána ve Zlomeném srdci lady Pamely. V Ypsilonce se objevuju ve dvou inscenacích, ve Swingu a v TGM. Obojí je pro mne svátkem. S duší Ypsilonky Janem Schmidem jsme si tak dlouho příležitostně slibovali spolupráci od prvního setkání v Apollu v šedesátých letech, až k ní už málem nedošlo. Až jsme se náhodou potkali v metru.

Jste pořád vysokým a štíhlým elegánem. To samé vaše paní. Stále štíhlá a usměvavá. Máte nějaký recept, jak se udržet fit a v neustále dobré náladě?

Děkujeme, já i moje žena Milada za lichotku. Domnívám se, že to je, jak je dnes módní říkat, v hlavě. Pochopitelně, že sice nekonzumujeme pokud možno nic nevhodného – tady je mým mentorem a vůdcem Milada – a že se snažíme v rámci možností o pohyb (když nic jiného, aspoň procházky s trekkingovými holemi) – tady zas udávám tón já, ale zásadně jde o to, nenechat se otrávit a žít co nejaktivněji. I když se stárnoucí organizmus nepřemlouvá vždycky snadno.

Dočetla jsem se o vás, že jste o sobě prohlásil, že se ve vás pere smysl pro pořádek s uměleckou rozevlátostí. Opravdu je tomu tak?

Možná to tak opravdu je. Ale jak poznávám nynější mladé, tolik rozevlátosti ve mně opravdu už vždycky nebývá. A jak znám Suchého a Schmida, ani tolik smyslu pro povinnost a řád. Takže se asi zmítám někde mezi… Ale ať to radši posoudí někdo zvenčí. Bude-li mít potřebu.

Mezi svými přáteli jste obdivován nejen díky své profesi, ale i pro vaši obdivuhodně klidnou povahu. Klid z vás vyzařuje na každém vašem kroku. Jak se vám daří se v něm udržet?

Možná tak působím, ale tolik klidu ve mně zase není. Asi jej jen zdařile předstírám v obavě, abych nebyl trapný. Přece jen, a musím si to často připomínat, už jdu do let. A co je směšnějšího než vzteklý stařík?

Chystáte nějaké překvapení pro vaše fanoušky?

No snad to ani není překvapení, ale vyšla mi zrovna nová knížka. Jsou v ní dvě rozsáhlejší povídky a podle jedné se to celé jmenuje: Každej šéf je vůl. Překvapením možná je Čapkův Krakatit, který jsem v nezkrácené, skoro dvanáctihodinové verzi načetl ve vydavatelství Socha a teď vychází. Budeme arciť rádi, najde-li si posluchače.

LADISLAV FALTA – „Král českých rychlopalníků“ – střelecký olympionik, mistr světa a mistr Evropy

Dagmar Honsnejmanová

V tomto roce navštívil naši knihovnu U Mokřinky v Mokrém pan Ladislav Falta – střelecký olympionik, mistr světa a mistr Evropy. K naší obci má velmi přátelský vztah, neboť zde stále žije část jeho rodiny. Nejen pro jeho úspěchy, ale i z těchto důvodu se zastupitelstvo obce Mokré rozhodlo mu udělit Čestné občanství v obci Mokré, které mu bylo předáno právě na besedě za přítomnosti zastupitelů obce a jeho rodiny.

Vyprávění o životě i střelecké kariéře Ladislav Falta doplnil fotografiemi a nejvýznamnějšími medailemi. Tou nejcennější určitě byla stříbrná olympijská medaile z Olympijských her v Mnichově v roce 1972 za rychlopalbu pistolí. Dále se může pyšnit tituly mistr světa a mistr Evropy. Na závěr nechyběly podpisy fotografií i focení.

Ladislav Falta si i dnes rád zastřílí. Stále se účastní střeleckých soutěží, dnes již v kategorii seniorů. A přesto, že mu je 81 let, data světových sportovních soutěží, sportovce, trenéry, sype z rukávu jako by se tyto události staly včera. V letošním roce byl oceněn titulem Sportovní osobnost roku při vyhodnocení ankety Nejúspěšnější sportovec roku dne 3. 2. 2017 v Rychnově nad Kněžnou.

Svou vášeň pro střílení zdědil snad po svém tatínkovi, který prý byl vášnivý střelec. Když žili s rodiči v Opočně, často chodil tajně s kamarády „nakukovat“ do zdejší továrny Duo, neboli také Duškova Továrna, (později zbrojovka). Jednou zase tajně přelezl plot továrny, bylo mu asi 10 – 12 let, a chtěl se podívat na tovární střelnici nedaleko Lišťoviny. Tam právě střílel Zdeněk, syn továrníka Josefa Duška z flobertky a nechal ho také vystřelit. Pro malého Ladislava to byl velký střelecký zážitek a také první impuls, který mu naznačil, že střelba je to, čemu by se mohl jednou v životě věnovat. Bohužel v té době nebyla žádná možnost se ke střílení dostat. Snad jen na slavné opočenské „Porcinkuli“! Ke skutečné střelbě se Ladislav dostal až ve vojenské škole Jana Žižky, kde byla povinná. Střílelo se z německých pušek Mauzer.

Zásadním zlomem bylo, když asi ve třetím ročníku přišli do školy noví velitelé. Byli to absolventi důstojnické školy, kam Ladislav později také nastoupil. Zvlášť se mu věnoval nový poručík, který byl shodou okolností z Českého Meziříčí. Snad právě

proto, snad pro dobré vzájemné vztahy, ho nechal střílet víc. A tak dostal mladý střelec konečně příležitost trénovat s poručíkovou pistolí, i když nejdříve „jen“ bez nábojů. Střílení bez nábojů se říká „trénink na sucho“, který je rozhodující pro výkonnost a sportovní růst střelce. Bez tohoto tréninku se nelze dostat na vrchol. Vyšší vojenská důstojnická škola v Lipníku nad Bečvou již byla pro zájemce o střelbu rájem. Dalo se střílet z pušek, pistolí, samopalů, kulometů a vlastně i ze všech dalších pěchotních zbraní. Na této škole se konaly náborové závody, kdy všichni studenti měli možnost si střílet z malorážky a kdo nastřílel dobře a splnil limit výkonnostní třídy, mohl se zúčastnit střelecké soutěže z malorážní pistole. Ladislavovi se to podařilo, ale hlavně se mu líbilo z pistole střílet. Od této doby už měl možnost chodit pravidelně trénovat. Na škole bylo několik stovek studentů a služební střelby byly povinné, ale ne každému se povedlo nastřílet tak dobře a postoupit do výběru školy, a hlavně pak pravidelně trénovat. V roce 1957 se Ladislav Falta poprvé zúčastnil Armádních přeborů ve střelbě a mezi studenty získal jako jediný 1. výkonnostní třídu ve střelbě z pistole. Následovalo vítězství v mezinárodní soutěži jednotlivců, kdy získal titul Mistr střelby ČSLA. Tím se také poprvé proslavil. Závody se konaly ve střelbě služební pistolí a za toto vítězství byl mimořádně povýšen, obdržel věcné odměny, ale také získal odznak Mistra.
Za necelého půl roku, na podzim roku 1958, získal i titul Mistr sportu. V novém působišti - Čermné nad Orlicí si vybudoval vlastní tréninkovou střelnici, kde pak mohl trénovat každý den. Již v této době si Ladislava Falty všimli v pražské Dukle a zařadili ho do výběru jako kandidáta reprezentace armády a České republiky. V roce 1959 byl nominován do reprezentace armády ČR za Duklu Praha. Absolvoval první závody v České republice i v zahraničí (Maďarsko, NDR). V roce 1964 se konala olympiáda v Tokiu, první olympiáda pro Ladislava, ze které si přivezl 9. místo v rychlopalné pistoli. V následujícím roce se konalo Mistrovství Evropy v Rumunsku v Bukurešti, odkud si střelecké družstvo z Čech přivezlo zlatou medaili ve střelbě s revolverem a stříbrnou medaili ve střelbě rychlopalnou pistolí také díky Ladislavu Faltovi. Z Olympiády v Mexiku v roce šedesát osm si Falta dovezl 10. místo za jednotlivce, o rok později na Mistrovství Evropy, tentokrát poprvé v České republice v Plzni, a to ve všech disciplínách, získal jako jednotlivec 3 medaile, dvě zlaté a jeden bronz s vytvořením jednoho evropského a jednoho světového rekordu. Za družstvo získali 2 zlaté a jedno stříbro, rovněž v rekordních výkonech. Byl to velký úspěch. Z Mistrovství světa ve střelbě v USA, ve státě Arizona, ve městě Fénix si české družstvo střelců z pistole odvezlo 2 zlaté a jednu bronzovou medaili a Falta sám medaili stříbrnou a jedno čtvrté místo. Svými výkony se výrazně zasloužil o vítězství družstva a také o dva světové rekordy družstev. V roce 1971 se konalo Mistrovství Evropy v tehdejší NDR, ve městě Suhl. Tam byla vybudovaná u příležitosti 100 let výročí od založení místní zbrojovky úplně nová střelnice v horách.

Falta zde vyhrál a přivezl si zlatou medaili za rychlopalbu. V dalším roce se konala olympiáda v NSR, v Mnichově, odkud si přivezl stříbrnou medaili za druhé místo v rychlopalbě pistoli.
V roce 1973 převzal Ladislav Falta trenérskou funkci československé reprezentace v Dukle Praha a zároveň skončil s vlastní reprezentací státu, která trvala celých dvanáct bez pauzy a oddechu. Za reprezentaci armády ještě závodně střílel až do roku 1978, kdy získal svou poslední mezinárodní medaili, stříbrnou v rychlopalné pistoli, - porazil i tehdejšího mistra Evropy.
Když mu v roce 1978 bylo nabídnuto nastoupit do Prahy na funkci olympijského trenéra a armáda ho pro tuto činnost uvolnila, přijal. Musel se tedy přestěhovat do Prahy. Pak jako trenér jezdil na všechny závody jak v České republice, tak do zahraničí včetně všech světových pohárů, mistrovství Evropy, světa a dalších tří olympijských her, a to až do roku 1990. Trénoval mnoho výborných střelců, z nichž několik si vybojovalo i účast na olympijských hrách. A to je velký úspěch. Není totiž jen tak jednoduché získat nominaci na nejvýznamnější světové klání sportovců na celé zeměkouli. Potom se vrátil do Hradce Králové. Pracoval na Krajském výboru Svazarmu jako důstojník armády v hodnosti podplukovníka. Jezdil na střelecké závody jako rozhodčí a instruktor, prováděl kontroly výcviku branců a vojáků v záloze a organizoval jejich soutěže, závody apod. Ještě se účastnil závodů hlavně v klasické střelbě a praktické kombat střelbě, a to do úrovně kraje. V letech 1994 – 1996 byl předsedou Asociace praktické střelby České republiky a vykonával funkci trenéra juniorů v této disciplíně. Zúčastnil se jako vedoucí výpravy a delegát této Asociace Mistrovství Evropy ve Švédsku (1965) a mistrovství světa v Brazílii (1996).
Jak sám říká*: - V tomto nádherném, a hlavně zajímavém střeleckém sportu je naše republika na světové úrovni. Máme mnoho mistrů světa a Evropy a také olympioniků-medailistů v různých střeleckých disciplínách*.
Jak vzpomíná Ladislav Falta na svoji střeleckou kariéru dnes? Užívá si zasloužený odpočinek? - *Myslím, že moje střelecká kariéra vlastně pro mne nikdy neskončila! Díky střeleckému klubu LEV H. K., který jsem s několika kamarády před 30 lety založil, se mohu střeleckému sportu věnovat i v současné době.*

A která získaná medaile je jeho srdci nejbližší? - *Každá medaile má svou cenu a svůj význam, ať je z okresního přeboru, nebo z mistrovství Evropy. Věřím ale, že pro každého sportovce je nejcennější a nejmilejší medaile OLYMPIJSKÁ! Přesvědčuji se o tom každoročně i na setkáních členů Českého klubu olympioniků v Praze, nebo na setkáních Regionálních klubů olympioniků v krajích. Vidím a slyším, že pro každého z nás je ta „olympijská“ tou nejmilejší a nejcennější. Všichni jsme členy „olympijské rodiny“, vzájemně se uznáváme a respektujeme, jeden druhého si vážíme! Samozřejmě, že sleduji přípravu našich reprezentantů ve střelbě a potěší mne každý jejich úspěch a případné medaile. Těší mne skutečnost, že po mnoha letech se mladí rychlopalníci zúčastňují olympijských her.*

Na závěr tedy malá rekapitulace z čeho všeho za svoji kariéru Ladislav Falta střílel: - *Když nebudu vyjmenovávat zbraně služební z výzbroje armády (a nebylo jich málo! A také s těmi jsem střílel několik mezinárodních závodů), ani zbraně lovecké, tak ze sportovních to byly hlavně sportovní pistole a revolvery a to velkorážní i malorážní. Těm jsem věnoval snad 99 % času stráveného na střelnicích ať již v tréninku nebo při závodech. Prošly mi rukama špičkové zbraně značek Hammerli (světový rekord), České zbrojovky (ZKR- evropský rekord), MCU (SSSR – ME, MS a OH). Vystřílené náboje by se daly počítat každý rok na desetitisíce a dohromady na miliony kusů.*

Ladislav Falta s autorkou článku

Vladimír Cícha - návrat tankových praporů

když znovu přijely
tankové prapory
měl už každý voják svoje hodinky

a přece i tito vojáci
osvíceni svými veliteli
přivezli dobu temna
naplnili města pláčem
smutkem a zlobou
a ženy místo květinami
vítaly je nenávistí
osmdesát mrtvých
pár míst vyhořelých
hovna v budovách veřejných
Národní muzeum jak po neštovicích
zůstalo po nich do časů normalizace
a v posádkových městech i pár fakanů

čas zmtrvěl jim na hodinkách
leč lidé stárnou rychleji než tanky
a zabití jsou němí
a živí odsouzení
k živoření...

Vladimír Cícha - Karlův most

cítím živě že
po tomhle mostě nelze pospíchat
jeho majestát zpomaluje chvat
kamenní svatí nabádají k rozjímání
a rytíž Bruncvík zajišťuje bezpečnost

a tak se k hostinci U tří pštrosů
blížím pomalým krokem
a myslím na ženy v Karlových lázních
oděnné jenom párou...

*„Sketa, než umře, stokrát umírá,
chrabrý jen jednou ochutná smrti.“
William Shakespeare*

PRAŽSKÉ PALÁCE

Soňa Svobodová

Hlavní město České republiky je proslulé svým rozsáhlým kulturním bohatstvím. Mezi poklady, které se zde na celém pražském území nacházejí doslova na každém kroku, patří i pražské paláce. Prvním z nich je Arcibiskupský palác, který naleznete v těsné blízkosti Pražského hradu na Hradčanském náměstí. Je to pozoruhodná pozdně barokní stavba, která má ve svém průčelí sochy Víry a Naděje od sochaře Tomáše Seidana z 80. let 19. století. Zároveň na tomto náměstí můžete obdivovat i Schwarzenberský palác, kde nad zamřížovanou branou čestného dvora tohoto paláce spatříte velké zlacené písmeno S. Je to iniciála jména arcibiskupa Viléma Florentina Salm-Salma, který nechal na vlastní náklady provést klasicistní přestavbu.
Z tohoto paláce se můžete opět pěšky vydat na blízké Loretánské náměstí, kde se nalézá Černínský palác - raně barokní dvoupatrová čtyřkřídlá budova se dvěma dvory a průčelím dlouhým 150 metrů, členěným ve všech patrech třiceti polosloupy. V přilehlé palácové zahradě jsou k vidění čtyři vázy od sochaře Ignáce Platzera. Dalším palácem, který vznikl ze dvou renesančních domů v roce 1682, je palác Auersperský. Zajímavostí je, že v jednom z těchto domů, který patřil Václavu Hájkovi z Libočan, byla napsána proslulá česká kronika. Najdete ho na Valdštejnském náměstí.
Následující tři paláce jsou na Malostranském náměstí, prvním je palác Hartigovský původně Glauchovský. Počátkem 18. století byl architektem Giovanni Battistou Alliprandim přestavěn pro hraběnku Antonii Černínovou a jejího syna. Za zmínku stojí, že v letech 1735 – 1827 patřil hrabatům Hartigům, kteří tu měli vzácné sbírky a knihovnu. Další je palác Lichtenštejnský, v němž bydlel původce popravy českých pánů na Staroměstském náměstí v roce 1621, Karel z Lichtenštejna. A tím třetím je palác Kaiserštejnský, kterému se též říká U Petzoldů. Je to krásná barokní stavba, kde na atice můžete vidět sochy čtyř ročních období. V letech 1908 – 1914 zde bydlela proslulá česká pěvkyně Ema Destinnová.
Z tohoto náměstí je to jen kousek na Velkopřevorské náměstí, které se vyznačuje jako nejintimnější malostranský prostor. A právě zde objevíte jak palác Buquoyský, tak palác Hrzánský. Prvně jmenovaný byl založen na místě tři domů a zahrady Marií Josefínou Thunovou. Jeho vnitřní úprava je převážně novobarokní z 2. poloviny 19. století. Palác Hrzánský - původně dům Mettychů z Čečova byl postaven v roce 1586 Kryštofem Mettychem. V tomto domě se roku 1859 narodil hudební skladatel Josef Bohuslav Foerster.
Když budete pokračovat cestou přes Karlův most, dojdete do Karlovy ulice, kde můžete obdivovat palác Colloredo-Mansfeldů. Byl postaven mezi lety 1735 – 1747. V jeho nádvoří stojí ozdobná kašna se sochou Tritóna. V patře je oválný sál, zdobený nástropní freskou Olympu od malíře Giovanniho Pietra Scottiho a sochaře Giovanniho Battisty Zaista z roku 1736. Odtud je to jen kousek na Staroměstské náměstí, kde je palác Golz – Kinských. Je to nejvýraznější pozdně barokní stavba v Praze s rokokovými štukaturami na fasádě. Byl postaven v letech 1755 – 1765 architektem Anselmem Lurágem. Na atice paláce jsou kopie soch alegorií Živlů od sochaře Ignáce Františka Platzera. Příjemné putování po krásách slavné historické Prahy!

OSUDOVÉ REFLEXE

Dana Broumová

Každým rokem přichází tenčící se skupinka veteránů k památníku padlých letců, příslušníků Royal Air Force (RAF), aby uctili jejich památku a udrželi příběh naživu pro další generace. Polští a československí letci byli velkým přínosem pro britskou RAF jak v průběhu bitvy o Británii tak po celý zbytek 2. světové války a přispěli významnou měrou k porážce Německa. Jedním z nich byl i polský letec Janusz, příslušník slavné 303. polské stíhací perutě, který se zamiloval do mé tety Hanky, mladší sestry mé maminky Murky. Tuto kapitolu reflexí bych ráda věnovala vzpomínce na Hanku, ale i na polské a československé letce, kteří bojovali v řadách britské RAF, a jejichž odvaha a statečnost je dodnes vzorem a motivací.

Hanka

Na osud Hanky a formování jejích povahových rysů mělo vliv několik zásadních událostí.
Od malička byla jako „kluk v sukni“, s partou kamarádů rozpustile dováděla. Jednou, když si hráli s míčem, stalo se, že rozbili okno starší židovské ženě, která vyšla ven, chytila Hanku a tak říkajíc jí promluvila do duše: „To dcera váženého pana Kacperského se takto chová, to je ostuda!“ Tato věta na Hanku velmi zapůsobila, cítila se tak zahanbená, že už nikdy podobné vylomeniny nedělala. Vzpomínala, že to bylo mnohem účinnější, než kdyby tenkrát dostala výprask.
2. světová válka zastihla Hanku jako mladičkou v 19 letech. Ochudila ji o bezstarostné mládí, a tak po veselém a radostném dětství musela Hanka velmi rychle dospět. Zamilovala se do studenta medicíny Witolda. Velká láska a hned svatba, nebylo nač čekat, nikdo nemohl vědět, co přinese další den. Witek, už jako mladý lékař, se přihlásil do AK (Armia Krajowa - Zemská armáda) a aktivně se zapojil do podzemního hnutí odporu proti nacistickým okupantům. Po vypuknutí Varšavského povstání 1. srpna 1944, jehož iniciátory byli příslušníci Zemské armády, se Witek statečně účastnil bojů ve varšavských ulicích a na barikádách. Masové masakry a šokující brutalita Němců, kteří vraždili civilisty, nešetřic ani ženy a děti, naopak posílila odhodlání povstalců bojovat. Houževnatě vzdorující obrana pracovala

překvapivě efektivně a německé jednotky postupovaly jen pomalu a za cenu těžkých ztrát. Až po ostrých a vleklých bojích se povstalecké teritorium postupně zmenšovalo, až došlo ke kapitulaci.
Bylo symbolické, že americký prezident Donald Trump během své návštěvy Polska 6. července 2017 pronesl svůj první evropský projev před památníkem Varšavského povstání. Připomenul okupaci Polska během 2. světové války jak ze strany fašistického Německa, tak na východě ze strany Sovětského svazu. Vyzdvihnul hrdinství Poláků, kteří se navzdory mimořádně brutálnímu teroru s porážkou nikdy nesmířili a aktivně bojovali. Zmínil i to, že během Varšavského povstání stála Rudá armáda na druhém břehu Visly, ale nepomohla povstalcům a nechala Němce vyvraždit obyvatele Varšavy a tehdejší metropoli bombardováním srovnat se zemí.
Zřejmě by se životní osud Hanky odvíjel jinak, kdyby Witek nebyl v hrdinném boji smrtelně raněn, stačil ještě doběhnout do úkrytu k Hance, a tam jí zemřel v náručí. Hanka se tak ve svých pouhých 24 letech stala vdovou. Tato ztráta ji poznamenala na celý život a své pozdější nápadníky poměřovala statečným Witkem, nikdo jí nebyl dost dobrý. Jediný, kdo měl ještě šanci si získat její srdce, byl polský elitní letec Janusz, který si za války vydobyl ostruhy v boji proti nepříteli. Po obsazení Polska začátkem 2. světové války Janusz jako většina polských letců odjel bojovat nejdříve do Francie a později do Velké Británie, kde vstoupil do Royal Air Force (RAF) a jako příslušník slavné 303. polské peruti se účastnil bitvy o Británii. V této stíhací peruti byl také český legendární pilot Josef František, který po okupaci Československa utekl do Polska a vstoupil do polské armády. Když Francie kapitulovala, odjel Josef František spolu s polskými letci do Velké Británie, kde se stal součástí 303. polské peruti. Tento „osamělý vlk“, jak ho Britové nazývali vzhledem k jeho neposlušnosti dodržovat bojové sestavy, během krátké doby dosáhl 17 sestřelů nepřátelských letadel a stal se tak nejúspěšnějším spojeneckým pilotem. V létě 1940 se Velká Británie bránila náletům německé Luftwaffe a v RAF byl nedostatek pilotů. V té době nacistické Německo ovládalo vojensky a mocensky celou západní Evropu, jen Velká Británie odolávala a Winston Churchill nejevil ochotu k vyjednávání. Příchod polských a československých letců byl pro RAF velkou posilou.
Tito vycvičení a mimořádně motivovaní piloti se po tvrdých začátcích hrdinsky vrhli do bojů s obdivuhodným entuziasmem. Jednou z nejúspěšnějších perutí v Bitvě o Británii byla již zmíněná 303. polská stíhací peruť, piloti této perutě sestřelili během jediného měsíce dvakrát více nepřátelských letadel Luftwaffe než ti z nejlepší britské peruti. Během tří měsíců nad Británií probíhaly velmi těžké letecké boje, do kterých se zapojilo více než tři tisíce letců RAF, vedle Britů také nejpočetnější Poláci, Čechoslováci, Nizozemci, Kanaďané, Belgičané i Australané. 544 letců v boji padlo, a stovky utrpěly vážná zranění, ale navzdory těmto ztrátám se Německu nepodařilo Velkou Británii ovládnout.
Janusz byl raněn, ale válku přežil a vrátil se do Polska. Ovšem letcům po návratu do zemí budoucího socialistického bloku hrozilo nebezpečí. Komunisté zesílili své totalitní praktiky ve veřejném i politickém životě. V Československu po únoru 1948 byli stateční letci ve vykonstruovaných politických procesech odsuzováni k dlouholetým pobytům ve vězení a nuceným pracím. V Polsku po masakru v Katyni, kde Rusové popravili 25 tisíc polských důstojníků a příslušníků inteligence a po tom, co představitelé odboje byli na konci války Rudou armádou zatýkáni a likvidováni, byla nastolena Provizorní vláda národní jednoty, ve které měli hlavní slovo komunisté. Polští piloti, kteří byli loajální k exilové vládě v Londýně, byli perzekvováni. Janusz jako většina letců odcestoval zpátky do Velké Británie, jiní odjeli do Ameriky a do Austrálie. Komunisté se snažili, aby jména těchto hrdinů byla zapomenuta. Teprve v devadesátých letech minulého století byli letci rehabilitováni, řada z nich se uznání dočkala až ve velmi pozdním věku, byla jim udělena čestná vyznamenání a je smutné, že některým až „in memoriam“.
Janusz, který se usídlil v Londýně, toužil mít Hanku po svém boku. Pozval ji k sobě, a protože krátce po válce ještě cestování nebylo komunisty tak omezeno, Hanka za ním odjela do Velké Británie. Její zraněné srdce však po ztrátě milovaného manžela nebylo ještě připravené na novou lásku. V Anglii se cítila osamocena a jako velká vlastenka nebyla ochotna se vzdát své rodné země a kontaktu s příbuznými. Vrátila se tedy do Polska. Bylo zřejmé, že ji Janusz miloval víc než ona jeho. O mnoho let později jsem jako studentka cestovala do Velké Británie a teta Hanka mě požádala, abych její dávnou lásku navštívila v Londýně. Uvítal mě starší džentlmen, trochu kulhající, což připomínalo jeho válečné zranění. Janusz už měl dospělé děti a vnoučata, ale na Hanku stále s láskou

vzpomínal, i když tak trochu s nostalgickým smutkem a hořkostí nenaplněné lásky.
Hanka milovala moře a po návratu do Polska její cesty vedly do Gdaňska, kde si našla byt a práci. Tam se seznámila se studentem Zbyszkem, kterému neřekla jinak než „Paleček“ jako narážku na jeho malý vzrůst. Po celou dobu jeho studií ho podporovala, bydlel u ní, ale po ukončení studií se Zbyszek oženil s jinou. Jeho manželství nebylo šťastné, ale Hanka mu nikdy neodpustila, přestal pro ni existovat a už s ním nikdy nepromluvila ani slovo. Stávalo se, že jakmile ho uviděla, raději přešla na opačnou stranu ulice. Velmi se v něm zklamala a od té doby zůstala sama. Její tři osudové lásky – Witek, Janusz a Zbyszek, ovlivnily její povahu, která někdy připomínala aprílové počasí. Pokud chtěla, dovedla být milá a veselá a udělat tak na lidi výborný první dojem. Působila sebevědomě a suverénně, ale kdo ji poznal více, věděl, že jsou to jen mimikry. Uvnitř byla citlivá a spousta věcí ji dokázala zasáhnout, jen to nerada dávala najevo, protože by tím přiznala svou slabost. Alespoň tak to vnímala ona. Byla velmi podnikavá, prohrávala nerada. Tvrdě hájila svůj názor a nebyla ochotna ho změnit. Byla hrdá na svůj patriotismus a neoblomná v antikomunistickém smýšlení. Uctívala Lecha Walesu i papeže Jana Pawla II. V argumentaci jí jen málokdo uměl konkurovat, takže z debat a hádek zpravidla vycházela jako vítěz, nebo si to alespoň myslela. Měla ráda posezení v kavárně, když někam přišla, bylo jí všude plno, vtipně glosovala. Zakládala si na své někdy až feministické nezávislosti. Dokázala vše zařídit, byla z těch lidí, o kterých se říká, když je vyhodíte dveřmi, znovu se vrátí oknem. Díky své komunikativnosti získávala poměrně snadno nové přátele nebo lépe řečeno známé, neboť to byly jen povrchní známosti. Měla dobré srdce, a když se jednalo o něco opravdu vážného, snažila se pomoci. Dovedla se spřátelit i s tou nejprotivnější zdravotní sestrou, jen aby zajistila mé mamince, která se ocitla v nemocnici, tu nejlepší péči.
Vyprávění o Hance by nebylo kompletní, kdybych opomenula veselý a vtipný rys její povahy. Rozhodně se jí nedal upřít smysl pro humor. V tom si velmi rozuměli s mým otcem Přemkem. Ideálním terčem pro jejich legrácky se často stával Přemkův starší bratr Josef. Tento tak trochu potrhlý mužíček menšího vzrůstu naprosto nerozuměl legraci a bral vše velmi vážně. Nosil hůlku, jen tak elegantně zavěšenou na ruce, ne že by ji potřeboval, dokreslovala pouze jeho image. Pokaždé, když přišel na návštěvu, pověsil ji v předsíni na věšák. Tak jednou Hanka s Přemkem hůlku vyměnili za jinou, kterou zkrátili tak, že zbyla jen horní část. Při odchodu popadl Josef z věšáku to, co považoval za svou hůlku a pospíchal domů po Přikopech a Revoluční třídou až do Soukenické ulice, kde bydleli. Teprve doma zjistil, že má na paži zavěšené jen nějaké krátké držadlo. Hanka s Přemkem mu pak jeho hůlku samozřejmě vrátili, ale užili si přitom spoustu legrace.
Hanka si velmi zamilovala Prahu, již od první návštěvy v roce 1947, kdy se jako jedna ze 17 tisíc účastníků ze 71 zemí, účastnila prvního Světového festivalu mládeže a studentstva (The World Festival of Youth and Students), pořádaného v Praze Světovou federací demokratické mládeže (World Federation of Democratic Youth), založenou po válce v Londýně. Od té doby pravidelně Prahu navštěvovala a trávila tu v zimě několik měsíců v rodině své starší sestry Murky, která jí byla ze všech nejbližší. Byla velmi energická, všude chtěla mít navrch, a její heslo „tady mám přednost já, auta musí zastavit“ se jí stalo osudným. Ve svých 78 letech byla na přechodu pro chodce sražena nepozorným řidičem, který nezastavil.

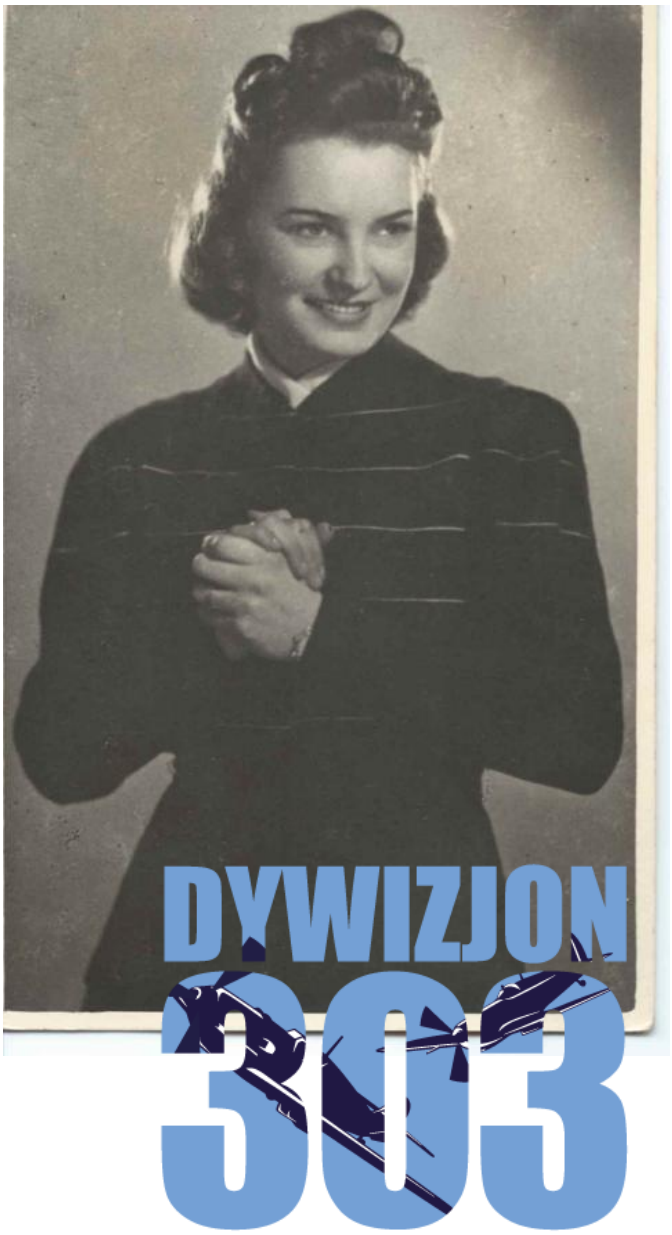

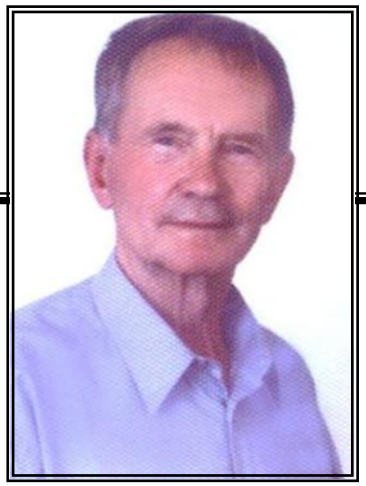

NIKDY NA VÁS NEZAPOMENU

Petr Žaloudek

Říká se, že když vyhoří dům, ve kterém se nachází bibliotéka nebo nějaká velká knihovna, je to hrozná katastrofa: s těmi knihami totiž shořelo kus historie, kus vědeckých poznatků, výzkumu, kus života a postřehů z doby, ve které ty knihy byly napsané. Je to ztráta, která se nedá zaplatit, vyčíslit či jinak nahradit. Oheň zničí šmahem to, v čem byl nakumulován život sám se vším, co k němu patří. Mnozí jiní říkají, a já jsem jeden z nich, že když zemře člověk, a zejména jedná-li se o staršího člověka, je to stejné, ba ještě mnohem horší, než když vyhoří biblioteka. Člověk v sobě totiž za celý svůj život shromažďuje, ukládá, katalogizuje, podtrhává to, co bylo důležité, vše to, co ho od samého dětství formovalo, vzdělávalo, tříbilo rozum, ale i cit, aby z něho vytvořilo cosi podobného, jako je ta stará a vzácná kniha. Když shoří kniha, tak shoří, viděno čistě chemicky, jen papír. To, co bylo na papíru popsané, to je to, co sice nemá navenek materiální podobu, nic neváží, ale je to jakoby fluidum, neboli řečeno obrazně, duše čehosi, co dělá život životem. A takové podobné fluidum, to, co oživuje lidské tělo, je duše. Věříme, že oheň není schopen zničit z knih ono fluidum, tu nehmatatelnou moudrost popsanou na papíře, protože všichni ti, kteří tu knihu četli a duchovně se obohatili, vše to, co se z ní dověděli, nějakým způsobem předávají dál, - i když papír shořel, její poselství je stále živé. Smrtí člověka se také ztrácí tělesná schránka, schránka, kterou jsme měli rádi, protože vytvořila formu někoho, koho vždy měl někdo, někde rád. A to nelze jen tak rychle, ani lehce a někdy vůbec vymazat…

17. července tohoto roku zemřel pan doktor Miloš Ondrášek z Brna a z Melbourne. Poprvé jsem se s ním setkal v roce 2003 v Brně, při udělování tzv. zlatých diplomů někdejším absolventům Vysoké školy veterinární. Před 50 lety tam promoval s mým otcem. Od toho okamžiku našeho osobního setkání vznikl mezi námi neuvěřitelný, hluboký vztah. Sblížil nás podobný emigrantský osud, podobný kritický pohled na vývoj v postkomunistickém Česku a stejné názory na chování tamních lidí. Díky vymoženostem internetu jsme byli ve stálém emailovém kontaktu. Stovky emailů byly za tu dobu v éteru mezi ním, žijícím v australském Melbourne a mnou, žijícím ve Vídni. Diskutovali jsme nejenom o našich textech, které jsme si přeposílali na posouzení, ale také o politické situaci v Česku a řešili jsme také mnohokrát čistě privátní, osobní věci. Obyčejně k tomu docházelo tak, že jsem se někdy zeptal na jeho názor, a protože jsem byl ve věku jeho syna, který se shodou okolností také jmenuje Petr, vzhlížel jsem vždy s očekáváním a úctou, co mi k mému dotazu odpoví. Oslovoval jsem ho vždy „milý pane doktore Ondrášku“ anebo jen „milý pane doktore“. Odpovídal mi okamžitě, krátce, moudře, ale zároveň i tak, že v jeho reakci vždy byla znatelná maximální svoboda a respekt před tím, jak „věc“ vyhodnotím já sám. Nesmírně jsem se z jeho odpovědí těšil, a protože mi byl duchovně tak blízko, měl jsem snad tisíckrát nutkání oslovit ho v dalším emailu mnohem důvěrněji, tak jak jsem to v srdci cítil, slovy: „milý Miloši“, nebo „milý příteli“, nebo „milý otče“… Naštěstí jsem to nikdy neudělal, vždy jsem si zachoval uctivý odstup, píšu to teď jen proto, abych naznačil, jak jsem mu byl a stále jsem za tolik věcí vděčný.

„Nejsem novinář ani spisovatel, ale veterinář, a tak se nepouštím do věcí, se kterými nemám moc společného“ přiznává se v jednom ze svých článků. Dalo by se tedy předpokládat, že všechno, co Miloš Ondrášek napsal, souvisí se zvířaty. V těchto „zvěrolékařských textech“ je však zakódováno nejen něco z jeho povahy, myšlení a životního názoru. Je to současně jeho svědectví o vztahu k mateřštině, schopnosti přesného a pestrého vyjadřování. Jde úsporně k jádru věci, dbá o pravopis, má obrovskou slovní zásobu, i když už po desetiletí žije mimo zdroj živé češtiny. Když v roce 1968 emigroval s manželkou a dvěma dětmi do Austrálie, měl za sebou čtrnáctiletou veterinární praxi v severních Čechách a téměř tři roky v Tanzanii, kam byl vyslán ministerstvem zemědělství v rámci československé pomoci rozvojovým zemím. V Austrálii působil 25 let ve státním úřadě pro zdraví zvířat. Na dva roky ho zaměstnavatel poslal pracovat do odlehlých území Papua Nová Guinea, později na poušť Kalahari v jihoafrické Botswaně. Krátkou dobu byl také konzultantem ve Vietnamu. Z emailů, které mi o svém působení na těchto místech psal, se mne hluboce dotkla jeho vlastní celoživotní výtka svědomí, jakoby osobní selhání, že nepomohl jedné mladé vietnamské lékařce. Přišla tam za ním, protože věděla, že je z Austrálie a vyprávěla mu o její rodině a perzekuci ze strany komunistického režimu. Prosila ho, jestli by jí mohl pomoci utéci z Vietnamu a najít pak práci v Austrálii. On jí ale žádnou pomoc nenabídl, ani nemohl zařídit, aby v Austrálii dostala práci. Nikdy ji pak už neviděl, neví, jaký osud ji stihl. Nepřestal si vyčítat, že ji tehdy nebral vážně, tak jak to její situace vyžadovala a nic pro ni neudělal…

V jednom ze svých textů kdysi napsal: *„Citát ušitý na emigranty, jak jej donekonečna recitovalo Rudé právo, Opustíš-li mne, zahyneš, ale já, tvá vlast, nezahynu, jsem poopravil - Mnozí tě, vlasti, opustili, aby nezahynuli, abys je neudusila. Opustíme li vlast, ztratíme mnoho, ale ne všechno. A také něco získáme.“*

Miloš Ondrášek měl krásné dětství, dokud žil s rodiči v Brně, v Masarykové čtvrti. Tvrdě zasáhla nacistická okupace, norimberské zákony mu vzhledem k židovskému původu matky přišily na kabát žlutou Davidovou hvězdu. Miloš a jeho bratr-dvojče byli vyloučeni ze všech škol a jednoho dne dostali příkaz k nástupu do transportu do Terezína. Neuposlechli a do konce války žili jako

psanci. Rozvětvená přízeň paní Ondráškové zahynula v koncentračních táborech, ona sama jakoby zázrakem přežila v úkrytu, v neustálém strachu o své syny. V jednom z emailů mi pan doktor Ondrášek popsal těmito slovy cestu na židovský hřbitov v brněnských Židonicích: *„Hned na kraji uvidíte dvojhrob s nízkou náhrobní deskou. Je tam pohřbena také její matka Regina a sestra, které zemřely vlastní rukou v noci před transportem do Osvětimi. Jsou tam vyryta jména další matčiny sestry a jejího syna, mého o dva roky staršího bratrance Karla, jenž zahynul v Majdanku, a jména matčina bratra a jeho manželky. Tetu a babičku v kómatu jsme tu noc našli spolu s mým bratrem, bylo nám tehdy 13 roků. Volali jsme na ambulanci, ale tam nám řekli, že Židy neberou. Sehnali jsme tedy jakousi káru a dovezli je do nemocnice. Babička cestou zemřela. Na příjmu nám český doktor řekl, že Židy neléčí. V té fázi zemřela i teta. Tak jsme je dotlačili na židovský hřbitov. Vzbudili jsme tam hrobníka, ale ten na nás vyžadoval úmrtní listy. Přes jeho nesouhlas jsme tam obě mrtvé nechali, pohřeb byl dva dny nato. Dědečkovým „štěstím“ bylo, že zemřel přirozenou smrtí už v roce 1938…“*

Z textů Miloše Ondráška se mi živě vybavuje jeden, který mne opravdu dojal. Vzpomíná v něm na jednoho emigranta z první uprchlické vlny v roce 1948, Karla Kapra. Pocházel z jakési západočeské vesnice, a i když toho moc nenamluvil, bylo zřejmé, že se s ním život nemazlil. V Austrálii si zvykl, ale působil tak trochu jako vykořeněný strom. *„Matka mi vštěpovala - pamatuj na osamělé a trpící. Mám adresy několika takových lidí, mezi nimi byl i tento krajan, a tak jsem mu na Štědrý den vozil krabici vánočního cukroví a malou vánočku, o Velikonocích zase beránka,“* píše ve svém vyprávění Miloš Ondrášek. Karel Kapr pak přijel v nedělních šatech poděkovat k nim domů, na druhý konec města, kde víc než půlstoletí svého života v Melbourne dosud nebyl. Nikdy se neoženil, bydlel sám v malém domečku na chudším dělnickém předměstí. A proč se o něm rozhodl Miloš Ondrášek psát? *„Na polici v obýváku měl několik sokolských měsíčníků, které jsem mu předplácel. Četl všechny od začátku do konce a také díky tomu si zachoval velmi slušnou znalost češtiny. Ležela tam také jediná kniha, zato řádně ohmataná. Po návratu z nemocnice ji přede mě položil na stůl. Bylo to vydání Babičky z roku 1947, které mu dala jeho matka na cestu. Vyprávění ze Starého bělidla provázelo dělníka na jatkách Karla Kapra nelehkým exilovým životem, bylo to jediné hmatatelné spojení se zemí, kterou už nikdy neuviděl, ale kterou měl stále ve svém srdci, až do smrti. Nestydím se přiznat, že při té vzpomínce mám oči plné slz.“*

I já mám teď vlhké oči. Odešel člověk s velkým srdcem, plným takových zážitků a už se nikdy o jiných a dalších nedovím. Odešel člověk s obrovským rozhledem, vzděláním, životními zkušenostmi, byť mnohokrát tragickými a smutnými, přesto z něho neudělaly ani zatrpklého, ani nevlídného člověka. Naopak byl vždy plný humoru a nevtíravého vtipu, který vyzařoval jak z jeho osoby, tak z jeho textů. Pokusím se shrnout jeho životní názor**:** odvaha, schopnost pojmenovat věci pravým jménem, nechuť k hlupákům a pokrytcům, zůstat věrný sám sobě. *„Žádný slušný člověk nepřipustí týrání, i kdyby šlo jen o zvíře“* - byla jedna z jeho mnoha nádherných myšlenek. Pane doktore Ondrášku, děkuji vám za všechno, co jste mi dal. Děkuji vám za vaše nádherné texty a za to, že jste mi v nich poodkryl tajemství, hlavně však nesmírnou krásu vaší bytosti. Nikdy na vás nezapomenu.

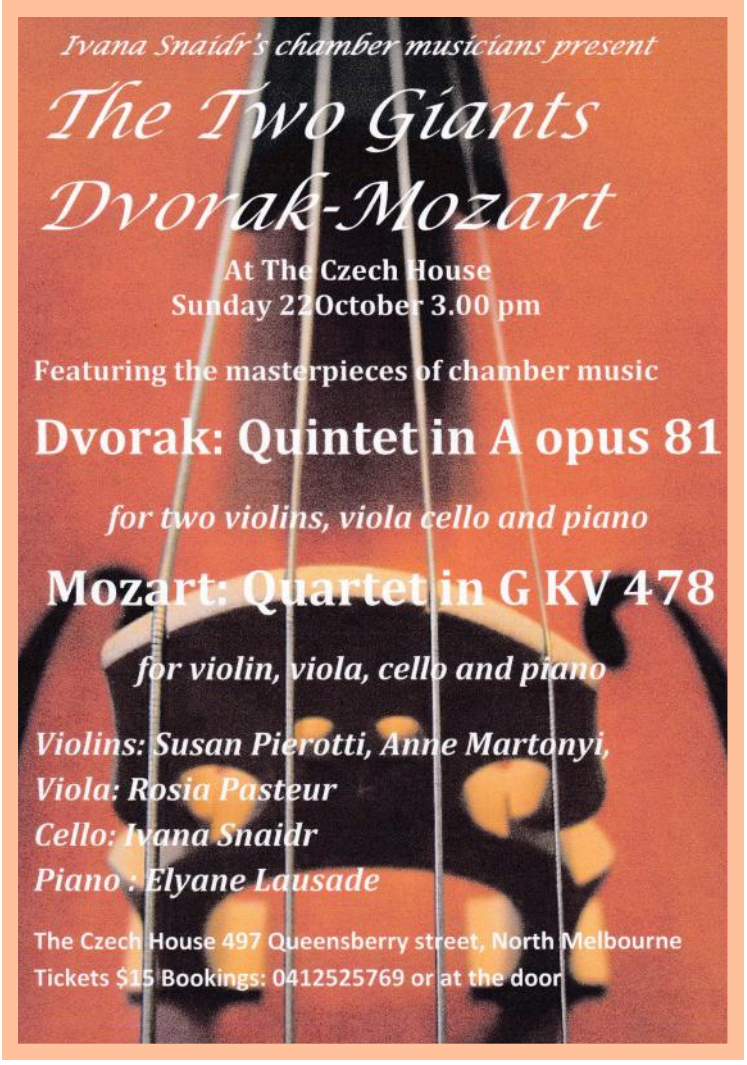

Děti z České školy Melbourne letos získaly dvě ocenění v prestižní výtvarné soutěži MDVV Lidice

Zuzana Vasitch

Děti z České školy Melbourne se již pátým rokem nadšeně a hrdě účastní Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice (MDVV Lidice). Jubilejní 45. ročník této soutěže, který proběhl v letošním roce, byl zasvěcen tématu Cestování. Se svými výtvarnými pracemi a fotografiemi se jej zúčastnilo 25 690 účastníků z 83 zemí, mezi nimi také šest dětí z Melbourne. Za své fotografie získali čestná uznání Viktor Širůček (13 let) a Talia Vasitch (10 let). Fotografování je s tématem cestování úzce spjato, Viktor zachytil sám sebe uprostřed rudé pouště před tajemným monolitem Uluru a zkomponoval imaginární Cestu kolem světa za 80 sekund, zatímco Talia sestavila koláž fotografií, kterými nás provází po Melbourne historickou tramvají City Circle.

Zapojení do výtvarné soutěže Lidice přináší dětem nejen skvělou příležitost tvořit a výtvarně vyjádřit své pocity a myšlenky k danému tématu, otevírá jim oči, rozšiřuje obzory a napomáhá rozvoji jejich fantazie, ale v neposlední řadě také podporuje zájem nejmladší generace o umění. V České škole Melbourne si dáváme za cíl děti motivovat a usilujeme o jejich všestranný rozvoj. Děti se mohou zapojit do mnoha mimoškolních akcí, včetně mezinárodních projektů vyhlášených v České republice, které podporují jazykovou výuku, učí děti o české kultuře, zvycích a tradicích a prohlubují jejich kladný vztah k vlasti rodičů a prarodičů. MDVV Lidice patří k nejvýznamnějším a nejprestižnějším z nich.

Talia s přeživší lidickou ženou Marií Šupíkovou a kurátorkou výstavy Ivonou Kasalickou

Pro místo spojované především s tragickými událostmi je MDVV Lidice důležitým a nenahraditelným protikladem přinášejícím do Lidic naději, radost a mládí. MDVV Lidice byla založena v roce 1967 k uctění památky dětských obětí z české obce Lidice, zavražděných německými nacisty, a všech dalších dětí, které zahynuly ve válečných konfliktech. Tato původně národní výstava se stala v roce 1973 výstavou mezinárodní a během své historie se stala dobře známou nejen mezi dětmi a učiteli v České republice, ale doslova v celém světě. V posledních letech do výstavy přichází pravidelně více než 25 000 velice kvalitních výtvarných děl od dětí nejen z České a Slovenské republiky, ale i z dalších států, včetně tak vzdálených zemí jako jsou Čína, Japonsko, Filipíny, Indie, Keňa, Malajsie, Srí Lanka nebo Zimbabwe, letos přibyly i země úplně nové – Ekvádor, Palestina, Uruguay.

Samotná výstava v Lidické galerii je poutavá, velmi působivá a zajímavá svou různorodostí. Organizátoři každoročně vyhlašují nové téma, jež je možno pojmout velice volně, a není tedy pro mladé tvůrce příliš svazující. Najdete zde malby, kresby, grafiky, fotografie, prostorové práce, keramiku, kombinované techniky a letos novou kategorii – film a animaci. Na vystavených pracích můžeme oceňovat jejich propracovanost a vysokou úroveň, bohatství rozličných kultur, originalitu barevného světa zachycenou očima dětí a dětskou nevinnost, a nechat se inspirovat. Zpracování společného tématu propojuje děti z celého světa a dává všem naději, že hrůzy války se již nebudou opakovat. Návštěva výstavy v Lidické galerii je jedinečným zážitkem a dokonalým protipólem hrůz tragického vyhlazení Lidic, jež připomíná Památník Lidice s muzeem. Obec Lidice byla 10. června 1942 v důsledku heydrichiády vypálena a zcela srovnána se zemí, veškeré místní obyvatelstvo pak bylo německými nacistickými okupanty popraveno nebo odsunuto do koncentračních táborů. Letos si připomínáme 75. výročí této násilné události.

Expozice 45. ročníku výstavy byla zahájena 1. června 2017 slavnostní vernisáží, během níž proběhlo ocenění nejlepších dětských výtvarníků. Je možno ji navštívit až do 30. listopadu 2017 každý den od 9 do 17 hodin, v listopadu do 16 hodin, včetně svátků a víkendů v 1. patře Lidické galerie.

Věřím, že pro malé i velké návštěvníky chvíle strávené na Mezinárodní dětské výtvarné výstavě Lidice budou příjemné, plné inspirace a pohody. Osobně se těším na připravovanou putovní panelovou výstavu, díky níž budeme moci průřez nejlepších oceněných prací z MDVV Lidice z let 2003–2016 představit krajanům v Austrálii. Putovní výstava je pozvánkou do Lidické galerie na každoroční výstavu a zároveň jedinečnou příležitostí prohlédnout si nejlepší výtvory pro ty, kteří se do Lidic nedostanou. Na závěr si dovoluji pozvat k účasti na 46. ročníku MDVV Lidice všechny děti ve věku od 4 do 16 let. Tématem 46. ročníku soutěže je VODA (nad zlato) v souladu s vyhlášením Mezinárodní organizace UNESCO, která označila desetiletí 2018–2028 za dekádu vody pro trvale udržitelný rozvoj. Více o soutěži a zobrazení všech oceněných prací za posledních 15 let najdete na www.mdvv-lidice.cz.

Organizace Spojených národů prohlásila rok 2017 Mezinárodním rokem udržitelného cestovního ruchu pro rozvoj, a proto byl jubilejní (minulý) 45. ročník soutěže zasvěcen tématu: Cestování
Těším se na výlet – pojedu na prázdniny, k moři, do cizí země, s kým pojedu a co si zabalím
Čím pojedu a kudy – dopravní prostředky a lidé s nimi spojení, silnice a cesty, mapy a GPS, hranice zemí
Konečně v cíli – co všechno navštívím a co odlišného poznám – krajinu, architekturu, města, památky, přírodní parky, zajímavosti, lidi a jejich řeč, odlišnou kulturu, místní zvyky, jídlo, ubytování
Všude dobře, doma nejlépe – zážitky a vyprávění, fotografie a suvenýry, proč se rád vracím domů
Cestování v jiných dobách – vývoj dopravy, migrace lidí, cestovatelé, dobyvatelé, mořeplavci, dobrodruzi, nové způsoby cestování, cesty do vesmíru
Tak trochu jiná cesta - cestování ve výtvarném umění, literatuře, filmu a hudbě, migrace v přírodě
Cesta jako cíl – kočovníci, tuláci, trempové
Virtuální cesty – cestování v čase, mysli a fantazii, cesta mých snů
Pro starší děti - globalizace v cestování, export potravin, svoboda versus totalita, nemožnost cestování, útěk, migrace, exil, moje vlastní cesta – cesta jako práce na sobě, sebezdokonalování, cesta ke štěstí, za svým cílem

TÉMA SOUTĚŽE NA ROK 2018

Mezinárodní organizace UNESCO vyhlásila desetiletí 2018-2028 Mezinárodní dekádou vody pro trvale udržitelný rozvoj. Hlavním tématem 46. ročníku MDVV Lidice se tak stává -

VODA (nad zlato) - Bez vody se nedá žít
Voda jako živel a jeho různé podoby
Voda v přírodě, ve městě i doma
Život ve vodě
Vodní doprava a hospodářství
Voda nás léčí i baví, Lidé od vody
Voda v pohádkách a mytologii

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P. O. Box 1008, Hawksburn - Melbourne, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
Publication Number:
100019790

POSTAGE PAID AUSTRALIA